Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 17 (5688)
ЯНВАРИИН 26
СРЕДА
1949 он

Сэн 20 мүнгэн

Нүхэр Ленин бидэнһээ хагасахадаа, партиин гэшүүнэй агууехэ нэрые дээрэ барижа. сэбэрээр сахин хадагалжа ябахые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шиниингээ энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхэбди гэжэ тангариг үргэнэбди!.

ЛЕНИНЭЙ НҮГШЭҺЭН ТУШАА

1924 оной январиин 26-да Соведүүдэй Бүхэсоюзна II съезд дээрэ нүхэр И. В. Сталинай хэлэһэн үгэ

Нүхэд! Бидэнэр, коммунистнууд,—тусгаар табилангай хүнүүд гээшэбди. Бидэнэр тусгаар материалһаа эсхэгдэһэн байнабди. Бидэнэр—ашууехэ пролетарска стратегиин арми, нүхэр Ленинэй арми болоһон хүнүүд гээшэбди. Энэ армида хамаатай байха золһоо дээдэ тээ юуншье байхагүй. Нүхэр Ленинэй үндэһэлэн байгуулһан ба хүтэлбэрилжэ байһан партиин гэшүүнэй нэрэһээ дээдэ тээ юуншье байхагүй. Хүн гээд лэ нимэ партиин гэшүүн байжа шадахагүй байна. Нимэ партиин гэшүүн байлгатай холбоотой хагсуу ба шуургые хүн гээд лэ тэсэжэ шадахагүй байна. Хүдэлмэришэн ангиин хүбүүд, ядарал ба тэмсэлэй хүбүүд, түрьбэлгүй ехэ гасаһан ба героическа хүсэлэлгэнүүдэй хүбүүд—эдэнэр лэ, хамагай түрүүлэн, нимэ партиин гэшүүд байха ёотой. Нимэ лэ ушарһаа ленинецүүдэй парти коммунистнуудай парти, мүн баһа хүдэлмэришэн ангиин парти гэжэ нэрлэгдэдэг байна.

Нүхэр Ленин бидэнһээ хагасахадаа, партиин гэшүүнэй агууехэ нэрые дээрэ барижа, сэбэрээр сахин хадагалжа ябахые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шиниингээ энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхэбди гэжэ тангариг үргэнэбди!..

Нүхэр Ленин манай партиие 25 жэлдэ хүмүүжүүлһэн ба тэрээниие дэлхэй дээрэ тон бэхи ба тон хатуужаһан хүдэлмэришэнэй парти болгожо хүмүүжүүлэн ургуулһан байна. Хаанта засагай ба тэрээнэй опричнигуудай сохилтонууд, буржуазни ба помещигүүдэй галзууралга, Колчагай ба Деникинэй зэбсэгтэ добтолгонууд, Англи ба Франциин зэбсэгээр хамааралга, зуун-амата буржуазна хэбшэлэй худал хуурмаг ба хардалга,—эдэ бүхы хороото абаахайнууд хорин табан жэлэй турша дотор манай партиин толгой дээрэ хододоо аһажа байһан байна. Гэбэшье, манай парти хадаа дайсадай тоогүй олон сохилтонуудые гэдэргэнь сохижо, хүдэлмэришэн ангиие урагшань, илалта тээшэ хүтэлэн, байса хабсагай шэнги батаар байгаа манай парти өөрынгөө зэргэнүүдэй нэгэдэл ба нигтажаралые хатуу шанга байлдаанууд соо батадхаа юм. Өөрынгөө нэгэдэл нигтажарал хоерооро манай парти хадаа хүдэлмэришэн ангиин дайсадые ялажа гараһан байна.

Нүхэр Ленин бидэнһээ хагасахадаа, манай партиин единствые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтэ сахихые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шиниингээ мүн энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхэбди гэжэ тангариг үргэнэбди!..

Хүдэлмэришэн ангиин хуби заяан хүндэ хүшэр ба тэсэшэгүй. Ажалшадай байдал зоболонтой ба хүшэр хүндэ. Богоолнууд ба богоолшологшод, крепостнойнууд ба крепостнойнуудые мүлжэгшэд, таряашад ба помещигүүд, хүдэлмэришэд ба капиталистнууд, дарлагдагшад ба дарлагшад гэжэ байдаг,—үни холоһоо хойшо дэлхэйн байдал иигэжэ байгуулагдаһан ба тон олонхи оронуудта мүнөөшье тиимэ байһаар. Ажалшад хадаа дарлагшадые мүрэ дээрэһээ абажа хаяад, өөһэдынгөө ажабайдалай эзэн болохо гэжэ хэдэн зуун жэлэй турша дотор олон удаа оролдолго гаргаһан байха юм. Теэд, бутаргагдаһан ба бутараагдаһан тэдэнэр, тэрэ бүхэндөө гомодол муулар ба доромжолго, хоро шара ба сүхэрэлгэ сэдьхэлдээ хадуугаад, оеоргүй үндэр огторгой шэртэн, абарагдахаар найдажа, сухариха баатай болодог һэн. Богоолшолгын гэнжэ ойроо хүртэнгүй үлэдэг байгаа, нахадааб гэхэдэ хуушан гэнжэнүүдынь тэрэ мэтэ хүшэр ба доромжолгын шэнэ гэнжээр һэлгэгдэдэг байба. Дарлагдаһан ба дарагдаһан ажалша арад түмэн гансахан лэ манай орон дотор помещигүүд ба капиталистнуудай зонхилгые мүрэ дээрэһээ мултажа хаяад, тэрэнэй һуурида хүдэлмэришэд ба таряашанай зонхилолго байгуулжа шадаһан байна. Нүхэр Ленин, тэрэнэй парти энэ агууехэ тэмсэлые ударидаа гэжэ, мүнөөшье, энээниие бүхы дэлхэйдэхин мэдэржэ байна—гэжэ нүхэд, таанад мэдэнэт. Ленинэй агууехэ аша габьяань түбхын түрүүндэ юуб гэхэдэ, Соведүүдэй республика байгуулжа, тиин абарагдаха найдал хосороогүй, помещигүүд ба капиталистнуудай зонхилолго ута наһагүй, ажалшадай өөһэдынь оролдолгоор ажалаха эрхэ байдал байгуулагдажа болохо, тэрэниие тэнгэри дээрэ бэшэ, харин газар дээрэ байгуулха зорилгэтэй гэжэ бүхы дэлхэйн дарлагдаһан олон түмэндэ бодотоорнь харуулһан байна. Ленин энээгээрээ бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэд ба таряашадай түрхые сүлөө олохо найдалаар бадараагаа. Ленинэй нэрэнь ажалшадта ба дарлагдаһан арад түмэндэ тон инаг нэрэ болоһон ушар энээгээр тайлбарилагдана.

Нүхэр Ленин бидэнһээ хагасахадаа, пролетариадай диктатурые сахиха ба бүхэжүүлхые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шиниингээ мүн энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүйбди гэжэ тангариг үргэнэбди!..

Пролетариадай диктатура манай орондо хүдэлмэришэд ба таряашадай холбоо барисаанай үндэһэ һуури дээрэ бии болоо. Энэ хадаа Соведүүдэй Республикын эхин ба үндэһэн һууринь мүн. Хүдэлмэришэд ба таряашад тиимэ холбоотой байгаагүйһаа, капиталистнууд ба помещигүүдые илажа шадахагүй байгаа. Хүдэлмэришэд хадаа таряашадай дэмжээгүй һаа, капиталистнуудые бутасохижо шадахагүй байгаа. Таряашад хадаа хүдэлмэришэдэй зүгһөө ударидалга абаагүй һаа, помещигүүдые бутасохижо шадахагүй байгаа. Манай орондо болоһон гражданска дайнай бүхы түүхэ энээн тухайда хэлэнэ. Гэбэшье, Соведүүдэй Республикые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл үшөө бүри дүүрээдүй, — харин шэнэ формотой болоо. Хүдэлмэришэд ба таряашадай холбоон урдань сэрэгэй холбоогой формотой байһан юм, юундэб гэхэдэ, тэрэ хадаа Колчак ба Деникиндэ эсэргүү табигдаһан байгаа. Хүдэлмэришэд ба таряашадай холбоонь мүнөө город ба худөөгэй хоорондохи, хүдэлмэришэд ба таряашадай хоорондохи ажахын харилсаанай формотой болохо ёотой, яахадааб гэхэдэ, холбоонь хадаа купецтэ ба кулагта эсэргүү зорюулагданхай, тэрэшэлэн энэ холбоонь таряашад ба хүдэлмэришэдые бүхы хэрэгтэй юумээрнь харилсуулан хангаха зорилготой байна. Тус зорилгые нүхэр Ленин шэнги, тиимэ оролдосотойгоор хэншье ябуулаагүй гэжэ таанар мэдэнэт.

Нүхэр Ленин бидэнһээ хагасахадаа, хүдэлмэришэн таряашан хоерой союзые хамаг хаба шадалаараа бүхэжүүлхые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шиниингээ мүн энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхэбди гэжэ тангариг үргэнэбди!..

Соведүүдэй Республикын хоердохи үндэһэн һууринь манай ороной национальностьнуудай ажалшадай холбоо мүн болоно. Ородууд ба украинецууд, башкирнууд ба белоруссууд, грузинууд ба азербайджанецууд, армянууд ба дагестанецууд, татарнууд ба киргизүүд, узбегүүд ба туркменүүд, — бултадаан пролетариадай диктатурые бэхижүүлхэ аб адли дуратай байнад. Пролетариадай диктатура хадаа эдэ арадуудые гэнжэ хүлигэ ба дарлалтаһаа аршалхаһаа гадна, мүн баһа эдэ арадууд Соведүүдэй Республикада бүримүһэн бэеэ үгэнхэй байһаараа, энээнэйнгээ түлөө өөһэдынгөө ами бэеые үгэхөөр бэлэн байһаараа, Соведүүдэй Республикые хүдэлмэришэн ангиин дайсадай хоро хүнөөлһөө ба харша аашануудһаа аршалхаа байна. Тиимэ ушарһаа манай ороной арадуудай һайн дуранай холбоогой шухала байһан тухай, Республикануудай Союз дотор багтаһан арадуудай хамт харилсаанай шухала байһан тухай нүхэр Ленин бидэндэ саг үргэлжэ хэлэдэг һэн.

Нүхэр Ленин бидэнһээ хагасахадаа, республикануудайнгаа Союзые бүхэжүүлхэ ба үргэдхэхые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа, шиниингээ мүн энэ захяае солотой һайханаар дүүргэхэбди гэжэ тангариг үргэнэбди!...

Пролетариадай диктатурын гурбадахи үндэһэ һууринь манай Улаан Арми, манай Улаан Флот мүн болоно. Капиталистическэ гүрэнүүдһээ бидэнэй дайлажа абаһан ажана һамбаан ойрзуурыншье байжа магад гэжэ Ленин нэгэнтэ бэшэ бидэндэ хэлэдэг бэлэй. Улаан Армияа бэхижүүлхэ ба байдалыень һайжаруулха гээшэ манай партиин шухала зорилгонуудай нэгэниинь гэжэ Ленин нэгэнтэ бэшэ заабарилдаг һэн. Керзоной ультиматумтай, Германидахи кризистэй холбогдон гараһан ушаралнууд хадаа Ленинэй хододоо зүб байдагтаал баһа зүб байһыень үшөө дахин баталаа һэн. Нүхэд аа, манай Улаан Арми ба манай Улаан Флодые бэхижүүхын тулада шадал хүсэеэ гамнахагүйбди гэжэ тангариглая.

Манай орон хадаа океанай үльгэртэй буржуазна гүрэнүүдээр хүреэлэгдэн, хангил ехэ хабсагай мэтэ батаар тогтон байна. Манай орон тээшэ хариин долгинууд хойно хойноһоон эбхэржэ, уһаэр булаха, угаан хамаха аюул ушаруулхаа забдана. Зүгөөр, энэ хабсагай хүдэлшэгүй бүхөөр һуужа байна. Энэнэй хүсэниинь ямар юумэндэб? Хүдэлмэришэд ба таряашадай холбоо барисаан дээрэ тогтожо байдаг, сүлөөтэ национальностьнуудай холбоое бэелүүлжэ байдаг, тэрэниие Улаан Арми ба Улаан Флодой түгэлдэр хүсэн хамгаалжа байдаг, гансал энээндэ манай ороной хүсэниинь байна бэшэ, мүн манай ороной хүсэ шадалынь, бата бэхинь бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэд ба таряашадай зүрхэн соохоо гүн гүнзэгы һайшаал ба бата дэбжэлгэтэй байһан ябадалда байна. Бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэд ба таряашад болбол дарлалта ба мүлжэлгэһөө гараха найдалаймнай тулгуури гээшэ гэжэ, мүн сүлөөрэлгымнай замые заагша үнэн хараа тэмдэг гээшэ гэжэ, Соведүүдэй Республикые нүхэр Ленинэй үнэн гараар дайсадай байра уруу харбагдаһан һомон шэнги байлгахые хүсэдэг байна. Эдэнэр Соведүүдэй ороние байлгаха гэжэ хүсэдэг ба тэрээниие помещигүүдэй ба капиталистнуудта эбдүүлхэгүй. Манай хүсэн энээндэ байна. Бүхы оронуудай ажалшадай хүсэн энээндэ байна. Бүхы дэлхэйн буржуазни һулань энээндэ байна.

Ленин болбол Соведүүдэй Республикые эсэсэй зорилто гэжэ хэзээшье харадаггүй байгаа. Ленин болбол энээниие Баруун тээхи ба Зүүн тээхи оронуудта революционно хүдэлөөниие цангадхаха шухала звено ба бүхы дэлхэйн ажалшадай зүгһөө капиталые илаха ябадал хүнгэдхэхэ шухала звено мүн гэжэ хэзээ бүхэндэ харадаг һэн. Иигэжэ ойлгохо гээшэ уласхоорондын талаар зүб байхаһаа гадна, мүн баһа Соведүүдэй Республикые өөрыень мандуулха талааршье зүб гэжэ Ленин мэдэдэг бэлэй. Имагта тиигэжэл сүлөөрэлтын түлөө эрид шанга тэмсэл тээшэ бүхы дэлхэйн ажалшадай зоригые татан бадаруулжа болохо гэжэ Ленин мэдэдэг байгаа. Тиимэл ушарһаа, пролетариадай сэсэн вождьнуудай эгээн сэсэниинь байһан Ленин болбол пролетариадай диктатурые байгуулһанайнгаа хойто үдэрынь хүдэлмэришэдэй Интернационалай үндэһэ һуури табиһан байна. Тиимэл ушарһаа, Ленин хадаа бүхы дэлхэйн ажалшадай эблэл — Коммунистическэ Интернационалые эсэшэ сусашагүй үргэдхэдэг ба бэхижүүлдэг байгаа.

Эдэ хэдэн үдэрэй турша дотор нүхэр Ленинэй хуурсаг тээшэ арбаад, зуугаад мянган ажалшадай ерэхые таанад хараһан байнат. Нэгэ хэды саг үнгэрөөд байхада, нүхэр Ленинэй могила тээшэ хэдэн миллион ажалшадай түлөөлэгшэдэй ерэхые таанар хараха байхат. Тэрэшэлэн, хэдэн миллион зоной түлөөлэгшэдэй хойноһоо дэлхэйн зүг зүбхис бүхэнһөө арбаад ба зуугаад миллион ажалшадай түлөөлэгшэд ерэжэ, Ленин гээшэмнай ородой пролетариадай, европейскэ хүдэлмэришэдэй, колониальна Дуранадахинай вождь байхаһаа гадна, мүн баһа дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы ажалшадай вождинь мүн байгаа гэжэ гэршэлхэ байһанда һэжэглэхэгүйдэтнай болохо.

Нүхэр Ленин бидэнһээ хагасахадаа, Коммунистическэ Интернационалай принципүүдтэ үнэншэ байхые бидэндэ захиһан байна. Нүхэр Ленин, шамдаа бидэнэр бүхы дэлхэйн ажалшадай союз — Коммунистическэ Интернационалые бүхэжүүлхэ ба үргэдхэхын тулада өөһэдынгөө ами наһые хайрлахагүйбди гэжэ тангариг үргэнэбди!...

«Правда» № 23, 1924 оной январиин 30.

В. И. Ленинэй дурасхаалые бүхы оронай хүндэлэн тэмдэглэжэ байна

ЛЕНИНГРАД

Владимир Ильич Ленинэй нүгшэһэниһее хойшо үнгэрһэн 25 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Смольныи түүхэтэ актова зал соо шаналал-дурасхаалай заседани болоо.

Энэ городой партийна, советска, ажахын, комсомольско хүдэлмэрилэгшэд, солото хүнүүд — стахановецууд, инженернүүд, өрдэмтэд, искусствын ба литературын хүдэлмэрилэгшэд олон байба. Эдэнар болбол большевистска партиин ба советска гүрэнэй үндэһэ табин эмхидхэгшэ Владимир Ильич Ленинэй дурасхаалда зорюулагдаһан, шаналал-дурасхаалай суглаанууд, вечернүүд Узбекистанай сэсэглэн һалбаржа байгаа тала нютагуудай городууд ба кишлагуудта, каракалпакска талын аулнуудта, хадын руднигуудта хэгдэа.

Январиин 21-дэ Ташкентдэхи Навоин нэрэмжэтэ театр соо шаналал-дурасхаалай суглаан болоһон байна.

Суглаанда хабаадагшад ВКП(б)-гэй ПК-гэй Политбюрое, нүхэр Иосиф Виссарионович Сталин түрүүтэйгээр хүндэтэ Президиумда нэрьемэ овациэр һүнгаба.

«25 жэлдэ Ленингүйгөөр, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, ленинска замаар» гэжэ элидхэлые Узбекистанай КП(б)-гэй ЦК-гэй секретарь нүхэр М. Г. Вахабов хэлэ.

РИГА

Владимир Ильич Ленинэй нүгшэһэниһее хойшо үнгэрһэн 25 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Латвийска столицийн партийна ба советска организациинуудай шаналал-дурасхаалай суглаан Латвийска ССР-эй гүрэнэй опера ба балетэй театр соо болобо.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрое, агууехэ Сталин түрүүтэйгээр хүндэтэ Президиумдэ һунгахадаа, бүхы зал дотор овации болон нажагэнэбэ.

«25 жэлдэ Ленингүйгөөр, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, ленинска замаар» гэжэ элидхэлые партийн Рижска горкомой секретарь нүхэр Авотин хэлэ.

Суглаанда хабаадагшад болбоо Ленинэй хэрэгые сэсэмэргэнээр үргэлжэлүүлэгшэ — нүхэр И. В. Сталинда өлыгэгдэхэ амаршалгые ехэ баяртайгаар баталан абаба.

МИНСК

Хүн түрөлтэнэй гени, коммунистическэ партийн үндэһэ табин эмхидхэгшэ, советска гүрэнийе байгуулагша, бүхы дэлхэйн ажалшадай вождь ба багша Владимир Ильич Ленинэй дурасхаалые Белоруссийн ажалшад нангинаар хүндэлэн тэмдэглэнэ. Январиин 21-дэ Ленинэй орденто белорусска гүрэнэй опера ба балетэй Ехэ Театр соо шаналал-дурасхаалай заседани болоо.

Хүндэтэ Президиумдэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гишүүд нүхэр И. В. Сталин түрүүтэйгээр нөгөө. һаналаар һүнгагдаа.

«25 жэлдэ Ленингүйгөөр, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, ленинска замаар» гэжэ элидхэлые нүхэр Д. З. Мануильскийдэ үгэ үгтөө.

Ленинэй хэрэгые гайхамшагаар үргэлжэлүүлэгшэ, советска арадай вождь — нүхэр И. В. Сталинда өлыгэгдэхэ амаршалгые ехэ баяртайгаар баталан абаба.

ТАШКЕНТ

Большевистска партийн тогтоогшо ба советска гүрэнэй үндэһэ табин эмхидхэгшэ Владимир Ильич Ленинэй дурасхаалда зорюулагдаһан, шаналал-дурасхаалай суглаанууд, вечернүүд Узбекистанай сэсэглэн һалбаржа байгаа тала нютагуудай городууд ба кишлагуудта, каракалпакска талын аулнуудта, хадын руднигуудта хэгдэа.

Январиин 21-дэ Ташкентдэхи Навоин нэрэмжэтэ театр соо шаналал-дурасхаалай суглаан болоһон байна.

Суглаанда хабаадагшад ВКП(б)-гэй ПК-гэй Политбюрое, нүхэр Иосиф Виссарионович Сталин түрүүтэйгээр хүндэтэ Президиумдэ нэрьемэ овациэр һүнгаба.

«25 жэлдэ Ленингүйгөөр, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, ленинска замаар» гэжэ элидхэлые Узбекистанай КП(б)-гэй ЦК-гэй секретарь нүхэр М. Г. Вахабов хэлэ.

РИГА

Владимир Ильич Ленинэй нүгшэһэниһее хойшо үнгэрһэн 25 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Латвийска столицийн партийна ба советска организациинуудай шаналал-дурасхаалай суглаан Латвийска ССР-эй гүрэнэй опера ба балетэй театр соо болобо.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрое, агууехэ Сталин түрүүтэйгээр хүндэтэ Президиумдэ һүнгахадаа, бүхы зал дотор овации болон нажагэнэбэ.

«25 жэлдэ Ленингүйгөөр, нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро, ленинска замаар» гэжэ элидхэлые партийн Рижска горкомой секретарь нүхэр Авотин хэлэ.

Суглаанда хабаадагшад болбоо Ленинэй хэрэгые сэсэмэргэнээр үргэлжэлүүлэгшэ — нүхэр И. В. Сталинда өлыгэгдэхэ амаршалгые бэшэгые маша ехэ баярай оршоо-байдалда баталан абаа.

***

Большевистска партийн ба советска гүрэнийе гайхамшаг сэсэмэргэнээр эмхидхэн байгуулагша Владимир Ильич Ленинэй дурасхаалда зорюулагдаһан, шаналал-дурасхаалай суглаанууд, вечернүүд манай ороной бүхы союзна ба автономно республикануудай столицануудта, областьнууд ба хизаарнуудай центрнүүдтэ, тэрэшэлэн бүхы городууд ба тосхонуудта болоһон байна.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Химическэ ажаүйлэдбэриин Министерствын, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Донецкэ содын заводые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Содын үйлэдбэриие һаргаэн бодхоохо ба тэрээнэй хүсые ашаглаха хэрэгтэ правительствын даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө ба 50 жэлайнь ойтой дашарамдуулан В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Гүрэнэй союзна Донецкэ содын заводые Ленинэй орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1949 оной январиин 19.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Химическэ ажаүйлэдбэриин Министерствын Березниковско содын заводые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Советска содын ажаүйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэгтэ гайхамшагта амжалта түйлаһанайнь түлөө ба 65 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан, химическэ ажаүйлэдбэриин Министерствын Гүрэнэй союзна Березниковско содын заводые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1949 оной январиин 19.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл

1948 ондо СССР-эй арадай ажахыа һэргээн бодхоолго ба хүгжөөлгын гүрэнэй түсэбые дүүргэлтын дүнгүүд тухай

Ажаүйлэдбэриин, хүдөө ажахын ба транспортын хүгжэлтэ, капитальна барилга, өд бараанай эрьесые дөлгэрүүлгэ ба арадай ажабайдалай материальна ба культурна хөмжөө дээшэлүүлгэ 1948 ондо иимэ тоо мэдээгээр тодорхойлогдоно гэбэл:

1. АЖАҮЙЛЭДБЭРИДЭ БҮТЭЭН ГАРГАЛГЫН ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ

Ажаүйлэдбэриин валова продукциин талаар үйлэдбэрилгын түсэб 1948 ондо Министерствонүүдээр иигэжэ дүүргэгдөө:

	1948 оной жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
Металлургическа ажаүйлэдбэриин Министерство	111
Шулуу нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Министерство	101
Нефтяной ажаүйлэдбэриин Министерство	108
Электростанцинуудай Министерство	103
Химическэ ажаүйлэдбэриин Министерство	116
Электроажаүйлэдбэриин Министерство	115
Һөлөөн-холбооной хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг ажаүйлэдбэриин Министерство	106
Хүндэ машино-бүтээлгын Министерство	107
Тракторна ба автомобильна ажаүйлэдбэриин Министерство	115
Станок-бүтээлгын Министерство	108
Машино-бүтээлгын ба приборо-бүтээлгын Министерство	109
Барилгын ба харгын машино-бүтээлгын Министерство	126
Транспортно машино-бүтээлгын Министерство	113
Хүдөө ажахын машино-бүтээлгын Министерство	105
СССР-эй барилгын материалнуудай ажаүйлэдбэриин Министерство	112
СССР-эй ой модоной ба саарһанай ажаүйлэдбэриин Министерство	111
СССР-ой хүнгэн ажаүйлэдбэриин Министерство	106
СССР-эй загаһанай ажаүйлэдбэриин Министерство	100
СССР-эй мяханай ба һүнэй ажаүйлэдбэриин Министерство	100
СССР-эй өдөө-хоолой ажаүйлэдбэриин Министерство	108
СССР-эй амтата өдөөнэй ажаүйлэдбэриин Министерство	104
Союзна республикануудай нютагай ба нютагай түлишын ажаүйлэдбэриин Министерствонүүд	105
Олзоборилгын кооперацн	101

СССР-эй бүхы ажаүйлэдбэриин валова продукци гаргалгын 1948 оной түсэб 106 процент дүүргэгдөө. СССР-эй бүхы ажаүйлэдбэриин валова продукци гаргалгын талаар табанжэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэб 1946, 1947 ба 1948 онуудта 103 процент дүүргэгдөө.

1948 ондо нилээд өхө хөмжөөнэй ажаүйлэдбэриин продукци түсэбһоо гадуур бүтээгдөө, тэрэ тоодо хара ба үнгэтэ металлнуудаа, нүүрһэн, бензин, өлектроэнерги, дизельнүүд, нефтяной двигательнуудаа, электромоторнуудаа, шарикоподшипнигуудаа, металл отолдог станогуудаа, породо-тээлгын машинануудаа, турбобурнуудаа, насосуудаа, компрессорнүүдаа, паровозуудаа, пассажирска вагонуудаа, электро-хүрөөнүүдаа модо хүрөөдэхэ рамануудаа, тролейбусуудаа, автобусуудаа, экскаваторнуудаа, моторно катогуудаа, бетон худхаха машинануудаа, хүдөө ажахын хэдэ хөдөн зүйлэй машинануудаа, телеграфна аппарадуудаа, радиотрансляционно түхеэрэлгэнүүдаа, оймһо өедог автомадуудаа, каустическа ба кальцинированна содонуудаа, минеральна үтэгжүүлгэнүүдаа, бүхэг ба бусад химикадуудаа, каучуктаа, автопокрышкануудаа, саарһан, фанер, вуруулаа, шифер, сонхын шэл; хушалтын зөөлөн түмэр, хлопчатобумажна бүд, ноосһон, олһон ба торгон бүд, ургамалай ба малай гаралтай, спирт ба ажаүйлэдбэриин продукциин бусад олон зүйлнүүд бии байха юм.

Үнгөрөгсө жэлдэ СССР-эй арадай ажахыда шэнэ үндэр бүтээсэтэ машинануудаа механизмуудаа, аппаратуудаа ба приборнуудаа, мүн тэрэшөлөн үүрүү технологическа ба үйлэдбэриин процессүүдаа амжалтатайгаар шудалагдаһан ба нэбтэрүүлэгдэһэн байна.

Ажаүйлэдбэриин валова продукци бүтээхэ түсэб бүхы дөрөө ба ажаүйлэдбэриин продукциин шухала шухала зүйлнүүдээр үлүүлэн дүүргэгдэһэн байхада, — зарим Министерствонүүд продукциин зарим шухала зүйлнүүдээр түсэбөө хүсэд дүүргээгүй байшоо.

Металлургическа ажаүйлэдбэриин Министерство булад һабаа бүтөөха жэлэйнгээ түсэб дүүргөөгүй; автомобильна ба тракторна ажаүйлэдбэриин Министерство — хүнгэн автомобильнуудые; хүндэ машино-бүтээлгын Министерство — паровой турбина ба металлургическа кранууде; транспортна машино-бүтээлгын Министерство — тепловоууде; станок-бүтээлгын Министерство — зарим зүйлэй стануудые; машино-бүтээлгын ба приборо-бүтээлгын Министерство — химическэ түхеэрэлгэ ба текстильнэ машинануудые; хүдөө ажахын машино-бүтээлгын Министерство — тракторна сеялкэнүүд ба культиваторнуудые; электро-ажаүйлэдбэриин Министерство — электровагонуудые ба зарим нэгэн турбэлэй электрогенераторнуудые; СССР-эй ой модоной ба саарһанай ажаүйлэдбэриин Министерство — шпал бүтээлгээр түсэбөө дүүргээгүй.

2. АЖАҮЙЛЭДБЭРИИН ПРОДУКЦИ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫН УРГАЛТА

1948 ондо ажаүйлэдбэриин продукциин гол шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые 1947 онойхитой сасуулбал иимээр хубилһан байна:

	1948 оной 1947 онтой сасуулхада (процентээр)
Шэрэм	122
Булад	128
Прокат	128
Түмэрэмай рельснуудаа	134
Түмэр трубануудаа	139
Зэд	120
Цинк	102
Туулган	114
Нүүрһэн	114
Нефть	113
Бензин	112
Керосин	117
Байгаалиин газ	110
Электроэнерги	116
Магистральна паровозуудаа	153
Магистральна ашаанай вагонуудаа	145
Тролейбусуудаа	174
Ашаанай автомобильнуудаа	143
Хүнгэн автомобильнуудаа	210
Автобусуудаа	142
Шариконодшипнигуудаа	128
Металлургическа түхеэрэлгэ	194
Экскаваторнуудаа	284
Паровой трубинануудаа	117
100 квт. хүрэтэр электромотөрнүүдаа	159
100 квт-һаа дээшэ электромоторнуудаа	153
Металл отолдог станогуудаа	124
Тэрэ тоодо тусхай ба агрегатна	142
Ватерна машинануудаа	205
Ткацкэ станогуудаа	178
Тракторнуудаа	204
Хүдөө ажахын машинануудаа	199
Ороһото тарианай комбайнуудаа	5,1 дахин
Тракторна плугуудаа	224
Тракторна сеялкэнүүдаа	211
Тракторна культиваторнуудаа	131
Сложно молотилканууде	267
Каустическа содо	125
Кальцинированна содо	144
Минеральна үтэгжүүлгэ (суперфосфат, азотна ба калийна)	143
Синтетическэ будаг	135
Синтетическэ каучук	179
Автопокрышкэнүүдаа	138
Хүрэтсэлэй модо шэрэлгэ	133
Саарһан	120
Цемент	137
Шифер	135
Сонхын шэл	120
Хушалтын зөөлөн түмэр	119
Хирпиисэ	156
Хлопчатобумажна бүд	124
Ноосһон бүд	128
Булгайр гутал	123
Резинопэ гутал	137
Оймһоной зүйл	144
Мяхан	125
Загаһан	102
Малай тоһон	137
Ургамалай тоһон	133
Сахар	170
Мыло	145
Спирт	150

СССР-эй бүхы ажаүйлэдбэриин валова продукци 1948 ондо 1947 онойхитой сасуулбал 27 процентээр ургаһан ба дайнай урдахи 1940 оной хөмжөөе 18 процентээр үлүү гараһан байна.

1948 ондо хангалгын гүрэнэй түсэб дүүргэгдэһэн ба арадай ажахые түүхэй өдөөр, материалаар, гүлишөөр электроэнергээр ба түхеэрэлгээр хангалга нилээд һайжараһан байна.

Ажаүйлэдбэриин олон һалбаринуудаа түхеэрэлгэ, түүхэй өд, түлишэ ба материалнуудые ашаглаха талаар гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһан дунда жэшөөнэй нормые 1948 ондо дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн байна. Ажаүйлэдбэриин хэдэ хэдэн һалбаринуудта түхеэрэлгэ ашаглаха нормо 1948 ондо дайнай урдахида орходоо үлөмжэ үндэр байгаа. Металлургическа ажаүйлэдбэриин Министерствын предприятинуудта доменно печьнүүдэй ашагта хөмжөөе хөрөглөлгэ 1940 онойхидо орходоо 13 процентээр һайжарба, тиихэдэ мартеновскэ печьнүүдһээ гараһан нэгэ квадратна метр талмайһа булад гаргалга дайнай урдахида орходоо 12 процентээр һайжарба.

Нефтяной ажаүйлэдбэриин Министерствын предприятинуудта нефтескважинуудай эксплотационно бурениин ябаса 1940 онойхиһоо 28 процентээр дээшэлөө. Дайнай урдахитай сасуулбал, СССР-эй барилгын материалнуудай ажаүйлэдбэриин Министерствын цементна заводуудай хүсые ашаглалга һайжараа. Электростанцинуудай Министерствын районно электростанцинуудта гаргаһан нэгэ киловаттчас электроэнергилэ түлишэ гаргашалга 1940 онойхитой сасуулбал 5 процентээр доошолһон байна.

Гэхэ зуура ажаүйлэдбэриин зарим һалбаринуудаа бии байгаа хүсөнүүдээ гүйсэд ашаглаагүй. Нүүрһэнэй ажаүйлэдбэри врувово машинануудые ашаглаха талаар гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһан нормодо хүрөөгүй. Мөргэной ажаүйлэдбэри болбол тагнан шэнжэлгын бурени хөхэ талаар жэлэй түсэбөөр тогтоогдоһон хөмжөөндэ хүрэжэ амжаагүй. Текстильнэ ажаүйлэдбэри гол түхеэрэлгынгээ бүтөөсын түсэбые дүүргөөгүй байна.

1948 ондо доторой ресурснуудые элсүүлхын түлөө предприятинуудай ашагтай олзотойгоор хүдөлмэрилхын түлөө, түсэбһөө гадуур ноосэлгэ хэгын түлөө шэнэ патриотическа хүдөлөөн ургөөөр дөлгэрэө. Ажаүйлэдбэриин продукциин өөрынь үные химдаруулха талаар 1948 ондо тогтоогдоһон түсэб үлүүлэн дүүргэдөө. Ажаүйлэдбэриин продукциин өөрынь үные химдаруулгаар хэгдөхэ түсэбһөө гадуурхи ниитэ арбилалта үлүүлэн дүүргэгдөө. Ажаүйлэдбэриин продукцинь өөрынь үные химдаруулгаһаа гараһан түсэбһөө гадуурхи ниитэ арбилалта 1948 ондо 6 миллиард гаран түхэриг болоһон байна.

III. ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮГЖЭЛТЭ

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Февральска Пленумай шиидхэбэринуудые бөөлгүүлгын үндэһэ һуури дөөрэ хүдөө ажахы 1948 ондо шэнэ, нилээд өхө амжалтануудые түйлаа.

Поволжьеын олонхи районуудта агаарай байдалай таафамжагүй байбашье һаань, бүхы СССР дотор ороһото культурануудай валова ургаса 7 миллиард гаран пүүд болоһон байна. Ушар иимэнэ дайнай урдахи 1940 оной хөмжөөндэ багахан дутуутэйгаар хүртөө, тиихэдэ ороһото культурануудай нэгэ гектарай ургаса дунда жэшөөгөөр дайнай урдахи хөмжөөнһөө үлүү гараа.

Ургаса үгөөн тарилгын талмайн ургалта 1948 ондо 1947 онойхитой сасуулбал 13,8 миллион гектар, тэрэ тоодо ороһото культурануудай—10 миллион гектар болоһон байна.

1949 ондо ургаса үгөхэ намарай тарилгын пүрөнэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө. 1949 ондо ургаса үгөхэ намарай тарилга 1947 онойхидо орходоо 3 миллион шахуу гектар 1948 ондо өхэ тарилгаа. 1949 ондо тарилга хөгдөхэ намарай хара пар 1947 онойхидо орходоо 17 миллион гектар 1948 ондо үлүү хахалагдаа.

1948 ондо машинно-тракторна станцинуудаа 1947 онойхидо орходоо 23 процент үлүү өхэ хүдөө ажахын хүдөлмэринүүдые колхозуудта бүтөөжэ үгөө. Нэгэ трактор бүхэнэй бүтөөсэ 1947 онойхиһоо ургаһан ба 1940 онтой сасуулбал 13 процентээр дээшэлһэн байна.

1948 ондо колхозуудта нилээн малажалай хүгжөлтын темп хурдахадаһан, малай тоо толгой нилээн олошорһон ба ажал-ажалай ашаг шэмые горьтой өхөөр дээшэлүүлэлтэ түйлагдаа. Колхозуудта малай тоо толгой 1949 оной январиин 1-дэ 1948 оной январиин 1-эй байдалтай сасуулбал: өбөртэ бодо малаар—23 процент, гахайгаар — 75 процент, хони ба ямаагаар—16 процент ба мореор—15 процентээр дээшэлһэн байна.

Колхознитуудай, машинамэриштэдэй ба албахаагшадай үмсэдөө ашаглаһан малай тоо толгой мүн лэ олошорһон байна.

СССР-эй европейскэ хубиин талын ба модото талын зонын колхозууде, совхозууде ба лесхозууде газартаряалангай травополько системые нэбтэрүүлхэ талаар тон өхэ хөмжөөнэй хүдөлмэринүүдые дүүргэлгэдэ бэлэдхан, Министрнүүдэй Советэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые бөөлүүлэн, 1948 оной намар полинуудые хамгаалха ой модоной полосануудые һуулгаха ба 1949 ондо хамгаалгын ой модоной полосануудые һуулгалгада газар бэлэдхэхэ талаар, модоной ба бургааһанай үүрһэ суглуулха, модоной питомнигуудые тариха ба травополько севооборотуудые байгуулха талаар нилээд өхэ хүдөлмэри хөөн байна.

СССР-эй европейскэ хубиин талын модото районуудта 1948 ондо 199 мянган гектар талмай дээрэ полинуудые хамгаалха ой модон һуулгаһаа, 1949 ондо модо һуулгахын тулада 270 мянган гектар газар бэлэдхэгдэһэн 1869 миллион гаригдаха модон лесопитомнигуудта үргүүлгдэһэн, колхозуудта 2.800 прудууде ба сөөрөөмүүд баригдаһан байна.

Хүдөө ажахые горючаар, минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр ба машинануудаар хангалга нилээд дээшэлөө. Энэ жэлдэ хүдөө ажахы 1940 онойхидо орходоо гурба дахин олон тракторнуудые, хоер дахин олон автомобильнуудые, хоер дахин олон хүдөө ажахын машинануудые гүрэнһөө абаһан байна.

IV. ТҮМЭР ХАРГЫН, УҺАН БА АВТОМОБИЛЬНА ТРАНСПОРТЫН АШААНАЙ ЭРЬЕСЫН УРГАЛТА

Түмэр харгын ашаанай эрьесэ 1948 ондо 1947 онойхитой сасуулбал, 27 процентээр дээшэлһэн ба дайнай урдахи 1940 оной хөмжөөе үлүү гараһан байна. Түмэр харгыда дунда жэшөөгөөр сүүдхэ соо ашаа тээлгэ 1948 оной 1947 онойхиһоо 19,3 процентээр ургаа. 1947 онойхитой сасуулбал, дунда жэшөөгөөр сүүдхэ соо хара металл тээлгэ 23 процентээр, руда—19 процентээр, кокс—17 процентээр, нефть—16 процентээр, нүүрһэн—7 процентээр, ороһон—31 процентээр, гурил—59 процентээр, дабаһан — 14 процентээр, модоной ашаа—36 процентээр, цемент—33 процентээр ургаһан байна. Түмэр харгын транспорт дээрэ дунда жэшөөгөөр сүүдхэ соо ашаа тээхэ ниитэ түсэб 1948 ондо 104 процент дүүргэгдөө.

1948 ондо түмэр харгын транспортын хүдөлмэри һайжараһан байбашье, түмэр харгынуудаа бии байгаа доторойгоо резервнүүдые бүлтыень ашаглаагүй байна. Ашаанай вагоной эрьесын дунда жэшөөнэй сагынь 1948 ондо тогтоогдоһон нормоһоо үлүү өхэ байгаа. Энэ хадаа гол түлэб ашаа тээлгэ ба буулгалга дөөрэ вагонуудай удаан саг соо миин байһаньһаа болоһон байха юм.

1948 ондо гол мүрэнэй транспортаар ашаа шэрэлгэ 1947 онтой сасуулбал, 29 процентээр дээшэлһэн; гол мүрэнэй транспортаар ашаа шэрэлгын жэлэй түсэб 106 процент дүүргэгдэһэн байна.

1948 ондо далайн транспортаар ашаа шэрэлгэ 1947 онтой сасуулбал, 11 процентээр дээшэлһэн; далайн транспортаар ашаа шэрэлгын жэлэй түсэб 100 процент дүүргэгдэһэн байна.

1948 ондо автомобильна транспортын ашаанай эрьесэ 1947 онойхиһоо 23 процентээр үргаһан ба дайнай урдахи 1940 оной хөмжөөе нэгэ хахад дахин үлүү гараһан байна.

V. АРАДАЙ АЖАХЫДА КАПИТАЛЬНА ХҮДӨЛМЭРИНҮҮДЭЙ ҮРГАЛТА

1948 ондо бүхы капитальна хүдөлмэринүүдэй хөмжөөе 1947 онтой жэшөөлбөл, 124 процент болоно, тэрэ тоодо нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин талаар 129 процент, металлургическа ажаүйлэдбэриин талаар —131 процент, өлектростанцинуудай талаар — 120 процент, машино-бүтээлгын талаар—115 процент, хүнгэн ба өдөө-хоолой ажаүйлэдбэриин талаар — 132 процент, транспортын талаар — 111 процент ба гэр байрын барилгын талаар —136 процент болоно.

1946, 1947 ба 1948 онуудта 4000 шахуу пүрэнэй ажаүйлэдбэриин предприятинуудаа баригдаһан, һэргээн бодхоогдоһон ба ашаглалгада оруулагдаһан байна.

1948 оной турша соо Министерствонүүд ба эмхизургаануудаа болбол материальна ба финансова ресурснуудые сугларуулха талаар хүдөлмэри ябуулһан, мүн тэрэшөлөн хүхөлмэриштэдэй хүсые, хамагай түрүүндэ ашаглалгада бүтөөө байгаа барилгануудаа дөөрөхэ хүдөлмэриштэдэй хүсые хамтахаха талаар хүдөлмэри ябуулһан байна. Гөбэшье, зарим барилгануудаа гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһан саг болзор соогоо алаглалгада бүтөөгүй байгаа.

Дайнай һүүлэй табанжэлэй гурбан соо городуудта ба хүдөлмэриштэдэй поселогуудта гүрэнэй предприятинуудаа, эмхизургаануудаа ба нютагай Советүүдээр, мүн тэрэшөлөн шүрэнэй урьһаламжын түһөлөмжэтэйгээр арад эсэгэй хүсөөр хамта дөөрөө 51 миллион шахуу квадратна метр гэр байрын талмай баригдаһан ба һэргээн бодхоогдоһон байна. 1946, 1947 ба 1948 онуудай турша соо хүдөө нютагуудта миллион зургаан зуун мянгаһаа дээшэ гэр байрануудаа баригдаһан ба һэргээн бодхоогдоһон байна.

VI. ӨД БАРААНАЙ ЭРЬЕЛТЫЕ ДЭЛГЭРҮҮЛГЭ

Гүрэнэй ба кооперативна рознична худалдаа-наймаанда, өдөө-хоолой ба ажаүйлэдбэриин өд бараануудта карточканууде болгоһанай һүүлөөр советскэ худалдаа-наймаае дэлгэрүүлгэ 1948 ондо 1947 онойхитой сасуулбал, нилээд дээшэлһэн байна, тэрэ тоодо хилээмэ худалдалга —56 процентээр, сахар — хоер дахин, кондитерска зүйлнүүд— 45 процентээр хлопчато-бумажна бүд — 56 процентээр, торгон бүд—29 процентээр, гутал—45 процентээр дээшэлһэн байна.

1948 ондо худалдаа-наймаанай сеть нилээд үргэдэһэн байна. Жэлэй турша соо гүрэнэй ба кооперативна организацинууд 35 мянган магазинуудаа ба палатканууде шэнэөр нээһэн байна.

Колхозно рыногуудаа дөөрэ худалдагдаһан хүдөө ажахын продуктнуудай хөмжөөн болбол 1945 онойхиһоо нилээд дээшэлһэн ба дайнай урдахи хөмжөөе өхөөр үлүү гараһан байна. Илангаяа мяха, һүнэй продуктнуудаа ба овощь дээшэлһэн байха юм.

Городуудта кооперативна худалдаа-наймаае дэлгэрүүлхэ тухай правительствын шиидхэбэриин гараһанһаа хойшо 2 жэл соо кооперативна рыногой үнэ сөн гурба дахин, тиихэдэ өнө үе соо колхозно рыногой үнэ сөн дүрбэ дахинһаа үлүү химдаһан байна.

VII. ТҮХЭРИГЭЙ ХУДАЛДАН АБАХА ШАДАЛАЙ БОЛОН САЛИН ХҮЛӨЭНЭЙ ДЭЭШЭЛЭЛТЭ

1947 оной һүүлөөр мунгэнэй реформо хөлгэ ба өдөө-хоолой болон ажаүйлэдбэриин өд бараанай хангалтада карточна системые болоулгатай нэгэн хамта коммерческэ худалдаа-наймаанай үндэр сөн болоулагдаһан ба өдөө-хоолой болон ажаүйлэдбэриин өд бараануудта гүрэнэй рознична химдаруулагдаһан нэгэн сөн тогтоогдоһон байна.

СССР-эй арадай ажахын ниитэ хүгжэлтэ ба хөрөгдөмжын зүйлнүүдэй үйлэдбэрилгын ургалтатай дашарамдуулан, 1948 оной апрельска зарим хөдөн өд бараанда гүрэнэй рознична үнэ сөн хоердохео химдаруулагдаһан ба 1948 оной һүүлөөр зарим нэгэн өд бараанда саашанхи химдаруулалта хэгдөһэн байна.

Өдөө-хоолой ба ажаүйлэдбэриин өд бараанда гүрэнэй рознична сөнгэй доошололто ба өдөөнтэй хамта кооперативна худалдаа-наймаанай ба колхозно рынок дээрэхи үнэ сөнгэй химдархатай хамта түхэригэй худалдан абаха шадал хоер дахин дээшэлһэн байна.

Энэнэй ашаар, мүн тэрэшөлөн мунгөөр абадаг салин хүлөнэй ургахатай хамта худалмэриштэд ба албахаагшадай реальна салин хүлөн 1948 ондо 1947 онойхитой сасуулбал хоер дахинһаа үлүү дээшэлһэн байна.

VIII. ХҮДӨЛМЭРИШЭД БА АЛБАХААГШАДАЙ ТООГОЙ ДЭЭШЭЛЭЛТЭ БА АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЫН УРГАЛТА

1948 ондо СССР-эй арадай ажахыда хүдөлмэриштэд ба албахаагшадай тоо 1947 онойхитой жэшөөлбэ 2 миллион хүнөөр дээшэлжэ, дайнай урдахи 1940 оной хөмжөөе 10 процентээр үлүү гараһан байна.

Ажаүйлэдбэриин олонхи һалбаринуудаа болбол ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар 1948 ондо түрүүнэй түсэбөөр хараалагдаһан даалгабрине дүүргэгдэһэн байна. 1948 ондо ажаүйлэдбэридэ хүдөлмэриштэдэй ажалай бүтээсэ 1947 онойхидо орходоо 15 процентээр ургаһан ба дайнай урдахи хөмжөөе үлүү гараһан байна.

1948 ондо хүдөлмэриштэй ба албахаагшадай салин хүлөнэй фонд 1947 онтой сасуулбал 10 процентээр, тэрэ тоодо ажаүйлэдбэриин хүдөлмэриштэдэй салин хүлөнэй фонд — 15 процентээр ба барилгада — 24 процентээр дээшэлһэн байна.

1948 ондо ремесленна ба түмэр харгын училишинуудые болон фабрично-заводской һуралсалай һургуулинуудые миллион залуу мэргэжэлтэ хүдөлмэриштэд дүүргэгдэ, ажаүйлэдбэридэ, барилгада ба транспортда ажаглагдаһан байна.

1948 ондо үйлэдбэри дөөрэ тус тустаа бригадна һуралсал ба курсануудта 2,3 миллион хүн шэнэөр мэргэжэл олоһон ба үйлэдбэри дөөрэ 3,8 миллион хүн мэргэжэлөө дээшэлүүлһэн байна.

IX. КУЛЬТУРНА БАЙГУУЛАЛТА, ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГА БА ГОРОДУУДЫЕ БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОЛГО

1948 он болбол культурна байгуулалтын саашанхи хүгжэлтын ба ажалшадай культурна хөмжөөнэй өөшэлөлтын жэл болоһон байна.

Эхин, долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудта һурагшадай тоо 1948 ондо 1947 онтой сасуулбал хоер миллион гаран хүнөөр олошорһон байна.

Дөөдө һургуулинуудта студентнуудэй тоо 734 мянган хүн болоо, энэнь 1940 оной тоое 26 процентээ үлүү гараһан байна. Тэрээнһээ гаргана 270 мянган студентнүүд заочно дөөдө һургуулинуудта һуралсаж байна. 1948 ондо 122 мянган хүнүүд дөөдө һургуулинуудые дүүргэжэ гараа: тиин дайнай урдахи 1940 онойхидо орходоо 20 мянган хүнөөр олон залуу мэргэжэлтэ мүнөө жэл һургуули дүүргэһэн байна.

Техникумуудта ба онсо мэргэжэлэй бусад дунда һургуулинуудта һурагшадай тоо 1094 мянган хүн болоһон байна, энэнь 1940 онойхиһоо 33 процентээр дээшэ байна. 1948 ондо 252 мянган хүн тайлбарилан хэлэбэл, 1940 онойхидо орходоо 44 мянгаар дээшэ олон хүнүүд техникумуудаа ба онсо мэргэжэлэй дунда һургуулинуудыг дүүргөбэ.

Дөөдө һургулинуудаа ба техникумуудые дүүргэһэн, тиин арадай ажахыда хүдөлмэрилжэ байдаг онсо мэргэжэлтэнэй ниитэ тоонь 1948 ондо, дайнай урдахи 1940 онойхидо орходоо 55 процентээр олошорбо.

1948 ондо өмшөлгын эмхизургаануудай сапаторинууде ба амаралтын гэрнүүдэй тоо олошороо. Больницануудай койконуудайнь тоо 1947 онойхидо орходоо 27 мянгаар олошороо, сапаторинууде ба амаралтын гэрнүүд соохи һуурилуулайнь тоо 28 мянгаар олошороо. 1948 ондо врачнуудай тоонь 1947 онойхидо орходоо 24 мянган хүнүүдээр дээшэлөө.

Дайнай һүүлэй табанжэлэй гурбан жэлэй турша соо 151 городуудаа ба хүдөлмэриштэнэй поселогуудта водопроводууде ба водопроводно сеть, 15 городуудта трамвайнуудаа, 5 городуудта тролейбусуудаа һэргээн бодхоогдоһон ба шэнэөр баригдаһан, 195 мянган гэр байрануудаа газификацилагдаһан, мүн городуудые ногоорууулхын талаар өхэ хүдөлмэриштэ үнгэргэгдэһэн байна.

X. ӨӨЗМДӨЛГӨДӨ ОРОҺОН РАЙОНУУДТАХИ АЖАХЫЕ ҺӨРГӨӨН БОДХООЛГО

Өөзмдөлгөдө ороһон районуудта 1948 он соо централизованна бүшэ капитальна оруулалтануудые тоолонгүйгөөр 20 миллиард түхэриг хөмжөөтэй капитальна хүдөлмэринүүд хэгдөһэн байна.

Өөзмдөлгөдө ороһон районуудай ажаүйлэдбэриин валова продукци 1948 он соо 1947 онойхидо орходоо 41 процентээр дээшэлһэн, тэрэ тоодо шэрэм шудхалга 41 процентээр дээшэлһэн, булад хайлуулга—66 процентээр, прокат үйлэдбэрилгэ—65 процентээр, электроэнерги гаргалга—31 процентээр, цемент үйлэдбэрилгэ—49 процентээр, сахар үйлэдбэрилгэ—75 процентээр, Донбасста нүүрһэн малталга—21 процентээр дээшэлбэ.

Немецкэ өөзмдөлгөнөө сүлөөлөгдөһөн районуудта 1948 он соо городуудта 8 миллион квадратна метр шахуу ниитэ талмайтай гэр байрануудаа ба хүдөө нютагуудта 300 мянгаһаа дээшэ гэрнүүдаа баригдаһан ба һэргээн бодхоогдоһон байна.

XI. СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ АЖАҮЙЛЭДБЭРИИН БҮТЭЭН ГАРГАЛГЫН УРГАЛТА

1948 онло союзна республикануудта ажаүйлэдбэриин валова продукци бүтээн гаргалга 1947 онойхитой сасуулбал иимээр хубилһан байна:

	1948 онние 1947 онтой сасуулхада процентээр
РСФСР	126
Украинска ССР	143
Белорусска ССР	141
Узбекскэ ССР	113
Казахска ССР	110
Грузинска ССР	116
Азербайджанска ССР	113
Литовско ССР	134
Молдавска ССР	138
Латвийска ССР	141
Киргизскэ ССР	115
Таджикска ССР	120
Армянска ССР	122
Туркменскэ ССР	95
Эстонско ССР	135
Карело-Финскэ ССР	141

1948 ондо ажаүйлэдбэриин продукци бүтээн гаргалга хадаа Туркменскэ ССР-һээ бэшэ бүхы союзна республикануудта дээшэлһэн байна, харин Туркменскэ, ССР-тэ тэрэшөлөй ажаүйлэдбэриин гол центр болохо Ашхабад город 1948 оной намар газар хүдэлгэнөөе өхэ эбдэрэн хохидолдо ороһон юм.

* * *

Дайнай һүүлэй сталинска табанжэлэй шиидхэхы шанартай гурбадахи жэл болохо 1948 он соо СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтын дайнай урдахи хөмжөөн түйлагдаһан ба үлүүлэгдэһэн байна.

1947 оной эөөстэ хэгдөһэн мунгэнэй реформо ба арад зоныие хангалгын талаар карточна системые болоулһан ябадал болбол СССР-эй бүхы арадай ажахын саашанхи хүгжэлтые хурдахахын түлөө эрхим һайн шалтагаан шухөөлнуудые байгуулһан байна.

Дайчай һүүлэй табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дөлгэрһэн бүгэдэарадай хүсэ ехэтэ социалистическэ мүрысөөнэй ашаар, 1948 оной гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн ба үлүүлэн дүүргэгдэһэн, тиин СССР-эй арадай ажахын саашанхи хүгжэлтэдэ ба арад зоной ажабайдалай материальна болон культурна хөмжөөе дээшэлүүлхын түлөө шухала эрхэ нухөөлнүүд байгуулагдаһан байха юм.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ДЭРГЭДЭХИ ЦЕНТРАЛЬНА СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ

БМАССР-эй уранзохёолшодой суглаан

СССР-эй советскэ уранзохеолшодой Союзай правленийн XII пленумэй дүнгүүдэ эорюулагдаһан, республикын уранзохеолшодой, драматургнуудай ба критигүүдэй үргэн суглаан искусство ба наукын хүдэлмэрилэгшдэй хабаадалсалгатайгаар боложо, хоер удэр соо үргэлжэлэв.

СССР-ей Советскэ уранзохеолшодой Союзай правленийн XII пленумэй дүнгүүд тухай ба бурят-монголой уранзохеолшодой зорилгонууд тухай БМАССР-ей Советскэ уранзохеолшодой Союзай правленийн түрүүлэгшэ Ц. Г. Галсанов өлидхэл хэлэв. Бурят-монголой драматургийн байдал тухай нэмэлтэ өлидхэл драматург Н. Г. Балдано хэлэв.

Өлидхэл болон нэмэлтэ өлидхэл дээрэ һонирхолтойгоор шагнагдаба. 12 үн үгэ хэлэһэн байна.

«Звезда» ба «Ленинград» гэжэ журналнуудтухай, драматическэ театрнуудай репертуар тухай, «Эхэ Ажабайдал» гэжэ кинофильм тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолнуудые бэелүүлхэ зуураа, литературдахи националистическэ гэмшэлүүлэгдэгшэдэй амжалтатайгаар сохин дабажа, бурят-монголой уранзохеолшод өөһэдынгээ творческо ажал-ябуулгада зарим тэдэ амжалтануудые туйлаа гэһэн тобшолодо гол ашхарал хандуулагдаба.

Түрүүлшэр үгэ хэлэһэн нүхэр Хамаганов болбол СССР-эй арадуудай литературада, тэрэ тоодо бурят-монголой литературада, ород арадай литературын гайхамшагта һайн нүлеэлгэ дээрэ тогтобо. Бурят-монголой бүхы уранзохеолшод хадаа Пушкинай, Толстойн, Горькийн, Островскийн, Фадеевэй болон ородой бусад олон классигуудай ба советскэ уранзохеолшодой зохеолнуудэ дээрэһээ уранһайханай мэргэжэлдэ нэгдэнэ гэжэ нүхэр Хамаганов хэлэв.

Хүнгэдэй литература тухай асуудал тушаа хэлэбэгүй гэжэ уранзохеолшо Мадасон өлидхэлшые онцлоба.

— Үнэн дээрээ хүүгэдэй литературта манайда үгы гэжэ нүхэр Мадасон хэлэбэ. Хүүгэдэй темэ дээрэ уранзохеолшод өөһадээ бэшэнь бэзэ гэжэ найдаад, гэгээрэлэй Министерствошье, ВЛКСМ-ей Обкомшье, Бурмонгэшье хүүгэдэй литературын асуудалнуудаар һонирхоногүй. Тэд уранзохеолшод яажадашьеб хүүгэдэй темэ дээрэ бэшэнэгүй.

БМАССР-ей Министрүүдэй Советэй дорэдэхи искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин начальник нүхэр Бедлинский хадаа театрын ба драматургийн асуудалнуудтушаа үгэ хэлэбэ.

— Идеологическа асуудалнуудаар ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолнуудай гараһанһаа хойшо мүнөө үсын байдал тушаа тематика малай театрнуудай репертуартаулэрилахы һуури өгэлбэ—гэжэ нүхэр Бедлинский хэлэнэ.—Олонитэ зоной үндэр сэгнэлтэ абаһан «Балн гол», «Байгал дээрэ», «Жаргалай түлхюур», «Ажабайдалай сүүд», «Оптимистическэ трагедиа» гэжэ спектакльнууд энэ үе соо табигдэнхай. Тиилэбэшье театрнуудай болон драматургнуудай хүдэлмэридэ өхэнүүд дутуунууд бии. Бурят-монголой уранзохеолшодой пьесэнүүд өхэ үсөөн байна. Имагтал Х. Намсараев, Н. Балдано, Ц. Галсанов тогтоод пьесэнүүдые бэлдэнэ. Драматург А. Шадаев удаан сагһаа хойшо юумэ бэшэнэгүй. Оперо ба балетэ зорюулагдаһан либретто үгы байна.

Колхозно театрта зорюулагдаһан пьесэ ороёдоошье үгы. Имагтал нүхэр Г. Цыденжапов пьесэнүүдые бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулна.

Искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениде шэнэ пьесэнүүдэй тоонь өхэ үсөөн. «Алтан поли» гэжэ Ц. Балданогой пьесэ, «Гурбан хүбүүд» гэжэ Х. Намсараевай ба «Боелуулэгдэһэн хүсэл» гэжэ Ч. Цыденжамбаевай — эдэ гурбан лэ пьесэнүүд бии. «Алтан поли» пьесые үшөө һайса найруулха хэрэгтэй, харин Цыденжамбаевай пьесэ удхаар һула гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Искусствын хэрэгүүдые эрхилхэ Управлени ба республикын уранзохеолшодой Союз болбол өрхим һайн пьесэнүүд ба либретто бэшэхэ тушаа нэмэл конкурс энэ жэлдэ үгэргэхээр хараална гэжэ нүхэр Бедлинский мэдээсэнэ.

Уранзохеолшо Шараб Нимбуев болбол ажабайдалые гүнзэтыгээр шинжэлэн үзэхэ, тэрээнһээ гэрэнгүй адлихан ябаха шухала тухай хэлэбэ. «Арадтана адлихэн ябажа, тэрэнэй үргэһан эрилтэнүүдые хангажа, советскэ культурын хүгжэлтын хэмжэдэ байжа шадахагүй хүн хадаа зайлашагүй хэрэгээ дүүргэхэ байна» гэһэн нүхэр Ждановай заабари дээрэ тогтохо зуураа, нүхэр Ждановай уридшалан һанууллһан заабаринуудһаа тусхайта тобшолнуудые өөһөөгтээ хөөгүй уранзохеолшод манайда бии гэжэ нүхэр Нимбуев тэмдэглэбэ.

— Жэшээнь, Дальсн Мадасон хадаа бэлиттай поэт гэхэ—гэжэ нүхэр Нимбуев үргэлжэлүүлнэ. — 30-аад оной эхиндэ нүхэр Мадасон өхэ бэшэдэг байһан ба шүлэгүүдэйгээ вузаан сборник гаргаһан байха юм. Тэрэ гэһээр уни болоо. Мүнөө Мадасон тухай юуншье дуулданагүй. Тэрэ хадаа бэшэдэгшье һаа, гол түлэб, гол горхоной эрьдэхи хуһанууд тухай гү, али зэрлиг ямаадай эшэтэд тухай, хөндэшье хэрэгтэй, идейнэ удхагүй зохеолнуудые бэшэнэ.

Тэрэшэлэн поэт Цокто Номгоев юуншье бэшэнэгүй. Тэрэ хадаа өөрынгөө профессиональна мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тушаа багаар хүдэлмэрилдэг байһаниинь тэрэнэй һүүлшын зохеолнууд дээрэһээ харагдана. Һүүлэй поэр жэлнүүдэй турша дотор поэт Бато Базарон, мүн драматург А. Шадаев тухай юуншье дуулданагүй.

Эдэ бүгэдэ тушаа уранзохеолшодой Союзай правленийн һанаагаа зобохо байгаа. Тэд тэрэ хадаа дурсагдаша уранзохеолшодто хайша хэрогээр хандадагынь гайхалтай.

Манай уранзохеолшодой литературна продукциинь өхэл бага байна гэжэ ВКП(б)-гэй горкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Белоусов тэмдэглэбэ.

— Бурят-монголой уранзохеолшод арадайнгаа урда өхэ үритэй болоод байна гээшэ—гэжэ нүхэр Белоусов хэлэбэ.—Тэдэнэр хадаа социалистическэ ажаһуйлэдбэриин ба үндэс ажахын түрүүшүүлэй ажалайнь габьянуудые эли тодоор ба зүбөөр харуулһан уранһайханай эрхим зохеолнуудые үшөө бэшэдүй байнад. Өөрынгөө бэлэдхэл болон ажабайдалай дүй дүршэлһөө дулыданыгүйгөөр, олохон уранзохеолшод хадаа түүхын темонууд тушаа бэшэхые дуратайгаар оролсоно, үни сагта үнэгрһэн хэрэгүүдые элдэб зохеолнууд соогоо һэргээн харуулна, мүнөө үсын темонууд дээрэ бэшэхээ зүрхэсадгат байна. Тэдэнэрэй зарим нэгэниинь хадаа үнэгрһэн саг тушаа буржуазно-националистическэ харша үзэлнүүдтэй үшөө хагасаагүй байха юм.

Партийна органуудай туһаламжаар бурят-монголой литературынхид хадаа арадта харша феодалхаашуулай эпос «Гэсэрэй» удхые зүбөөр сэгнэжэ, «Гэсэриадые» хамгаалагшадта өсэргүүсэн эрид шүүмжэлэл хэбэшье һаань, зүгөөр үнэгрһэн сагай культурна баялигые зүбөөр сэгнэхэ хэрэгтэ шухала юумэ үшөө хэгдөөгүй. Үнэгрһэн сагай баялигһаа ямар юумые дамжуулан абаха бэ ямар юуменһээнь арсаха байһан тухай литературнуудыншье, историгуудыншье өөһэдынгөө үгэ хэлөөгүй байнаар.

Энэ хадаа зарим уранзохеолшодой зүгһөө бурядай хуушанай байдалые, тэрэнэй али бүхы муухай үлэгдэлнүүдтэйнь магтаха ябадалда, үгытэй ба гэгдэнги байдалые магтаха ябадалда, утаатай эшэгы гэрые, эртэ урдыв ядуу ажабайдалые гоёон һайшааха ябадалда хүргэнэ. Уранзохеолшодһоо гадна, мүн зарим историгуудыншье хадаа хуушанай сагай реакционно дамжуулганнуудта найдажа, Чингисэй номполһоо үшөө арсаагүй байха юм. Хорин бурядуудай уг гарбалынь Чингис хаан болохо юм гэжэ баримталһан НИИКЭ-гэй научна сотрудник нүхэр Румянцовай һүүдэлгэн статьяда анхаралаа табимаар байна.

Тус статьяе өрих хатуугаар шүүмжэлөөд, нүхэр Белоусов болбол Анатолий Ольхоной оршуулгаар хэблэгдэһэн «Дуунай булагууд» гэжэ шүлэгүүдэй сборник дээрэ тогтожо хэлэбэ. Энэ сборник соо, илангаяа «Байгал тухай дуун» гэжэ Ш. Нимбуевай шүлэг соо Чингис хаанай дээрмэдэлгэтэ ябуулганнуудые буржуазно-националистическэ өһоор магтаһан ябадалые тэмдэглэнэ.

—Бурят-Монголой уранзохеолшод хадаа националистическэ удхатай зутар муухай харша ба идейнэбэшэ бэшэлгэнүүдһээ уранһайханай литературые сэбэрлэхэ тушаа ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй байһан тухайнь дээрэ дурсагдатша жэшээ шүүд тэршэлнэ гэжэ нүхэр Белоусов мэдуулба.

Тиихэтээ хамта уранзохеолшодой Союз болбол формализмда, хоохоор гоёон найруулха ябадалда болон хубхай хоохон лирикэдэ өсэргүүсэн эрид тэмсэл ябуулха зэргэтэй.

БМАССР-ей Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыремпилон болбол республикын уранзохеолшодой организациин байдал тушаа, илангаяа тэдэнэй зорилгонууд тушаа дэлгэрэнгыгээр үгэ хэлэбэ. Бүхы советскэ литература, тэрэ тоодо союзна республикануудай литература, нилээд ехэ туйлалтануудтай байһаниинь нүхэр Галсановай өлидхэлһээ ба советскэ уранзохеолшодой Союзай Правлениин XII пленумэй материалнуудһаа харагдана гэжэ нүхэр Цыремпилон хэлэнэ. Партийна организациинуудай хүүгэлбэри доро, идеологическа асуудалнуудаар ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолнуудые бэелүүлхэ, уранзохеолшод ба драматургнууд хадаа арадта харша буржуазно-националистическэ өтэгэдүүдэй гаргадаг идеянуудые элишэлэн сохиһон ба тус идеянуудые баримталагшадые өөһэдынгөө зэргэнүүдһээ намнан гаргаһан байна.

Тиихэтээ хамта манай уранзохеолшод большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрынгөө шүүмжэлэлые дэлгэрүүлгын үндэһэ һуури дээрэ өөһэдынгөө эндүүнүүд болон дутуунуудые ишлээд заһажа, манай сталинска үедэ таатай үндэр идейнэ зохеолнуудые хэблэн гаргажа шадаһан байна.

ВКП(б)-гэй Обкомой туһаламжаар ба хүтэлбэрээр республикын уранзохеолшодой Союз хадаа уранзохеолшодые марксистско-ленинскэ зүб замһаа буржуазно-национализмын замда түлхин оруулхые һэдэһэн Шулукшин, Бальбуров ба бусад мэтын буржуазно-националистическэ этэгэдүүдые элишэлэн сохижо шадаһан байна

1948 ондо партийн Областной комитедэй үүсхэлээр ба городой интеллигенциин, тэрэ тоодо мүн уранзохеолшодой, эдэбхитэй хабаадалсалгатайгаар, арадта харша «Гэсэрэй» уг үндэһэниинь бурин тодорхойлогдоһон ба удхань элишэлэгдэһэн ябадал хадаа республика дотор идеологическа хүдэлмэриин фронт дээрэхи ехэ туйлалта гэшэ. «Гэсэрэй» таные баримталагшад хадаа тус өөрынгөө эрхэ сүлөөгүй түлөө эртэ урда сагай бурядуудай героическа тэмсэл тухай хэлэнэ, өөсөй геройнь арадай герой гэшэ гэжэ баримталан, бурят-монгол арадай өөс гэшэ гэжэ «Гэсэрые» харуулхые һэдэдэг байгаа. Шэнжэлэн үзэхэдэ, өнө хадаа Чингис хаанай дээрмэдэлгын шуһата ябуулганууд тухай хэлэһэн феодал-хаашуулай эпос байжа байгаа бшуу.

Арадта харша энэ эпосые хэблэн гаргаһан ба тараһаан байгаа һаа, ямар туйлай ехэ хоро үүргэхэ байһан тухайнь хэлөлтэшьегүй ойлгостой. Энөөндэ гүрэнэй ехэ өөрын гаргашалагдаһаниинь, мүн Н. Балдано ба Ц. Галсанов мэтын нүхэд энөөниие гаргаха гэжэ амархаараар «ажаллажа» байһаниинь гайхалтай. Эдэнэр өөһэдынгөө алдуунуудые мэдэрээ. Зүгөөр өдэнэр өөһэдынгөө вэмые арилгажа, арадай найдабариие харюулхын тулада улам ехээр хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй.

Зарим бусадшье уранзохеолшод ехэхэн алдуунуудые гаргаһан байгаа. Ч. Цыдендамбаев болон А. Шадаев гэгшэд тушаа хэлэнэб. Эдэнэр хадаа советскэ бодото уранзохеолшод болохын тулада төрөлжэлэн бүри ехээр хүдэлмэрилхэ зэргэтэй.

Энөөнтэй дашарамдуулан, республикын уранзохеолшод хадаа шэнэ зохеолнуудые хэблэн гаргаха хэрэгтэ ямар амжалтануудтай байнаб, али даруутаар хэлэхэдэ, ямар дабшалтануудтай байнаб, тус зохеолнуудынь партийн ба арадай үндэр эрилтэнүүдтэ, ажалшадые коммунистическэр хүмүүжүүлтын зорилгонуудта хэр зэргэ харюусанаб гэжэ нүхэр Галсанов өөрынгөө өлидхэл соо огто хэлөөгүй байнаьнь тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Зүгөөр Ж. Тумунов болбол «Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ ехэ зохеол бэшэе гэжэ нүхэр Галсанов хэлэһэн байна, тэрэ энэ романай автор хадаа ангийн тэмсэлые тодооор харуулжа шадаагүй байна гэбэ. Мүн Ч. Цыдендамбаев болбол «Балзаровай латван» гэһэн повесть бэшэ, гэжэ өлидхэлшэ хэлэөд, тэрэ энэншье зарим дутагдалнуудтай байна гэбэ. Ямар дутагдалнууд байгаа юм, энэн тухай нүхэр Галсанов хэлэбэгүйб. Х. Намсараевай «Алтан зэбэ», мүн Ц. Галсановай «Илькиин өлдин талада» гэһэн зохеолнууд дотор социалистическэ байгуулалтые хүтэлбэрилгын хэрэгтэ партийн үүргэ харуулагдаагүй гэжэ нүхэр Цыремпилон тэмдэглэбэ. «СССР-эй Советскэ уранзохеолшодой Союзай XII пленумые манай уранзохеолшод юугээр угтааб» гэһэн бүлэг элидхэл соонь ехэ һуури өгэлхэ бэзэ гэжэ хүлсэнэн байгааб.

Тэдээн тухай нүхэр Галсановай хэлэһэн республикын уранзохеолшодой бүхы шахуу зохеолнуудынь ямар нэгэн дутагдалнуудтай гү, али алдуунуудтай байха юм. Жэшээнь, зарим зохеолнууд дотор партийна организациинуудай үүргүүн харуулагдаагүй байнаб ябадалые би эндүү гэжэ тоолоноб. Манай советскэ орон дотор партийна организациинуудай зүгһөө хабаадалсалгаагүйгөөр ба хүтэлбэрилгэгүйгөөр ямаршье событинууд болодоггүй гээшэ.

Идеологическа асуудалнууд тушаа ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолнууд бэ нүхэр Ждановай элидхэл хадаа манай уранзохеолшо бүхэнэй шухала номынь болохо ehотой. Тус документнүүдэй гол удхыень ойлгоогүй һаа литературна хүдэлмэриие зүбөөр ябуулжа болохогүй гээшэ. Уранзохеолшо бүхэн хадаа марксизм-ленинизмын классигуудай, ородой ба дэлхэйн уранһайханай литературын классигуудай зохеолнуудые, советскэ уранзохеолшодой өөрынгөө зохеолнуудые саг үргэлжэ үзэжэ байха ehотой.

Уранзохеолшодой удаашахи зорилгонь юуб гэхэдэ, Ленин-Сталинай партиар хүмүүжүүлэгдэһэн советскэ хүнэй моральна үндэр шэнжэ шанарые харуулха ябадал болоно. «Манайда дэлэ ehо заншал ажал дотор хараагдана, ажалһаа гадуур хүниие харуулжа бидэнэр шадахагүйбди» гэжэ нүхэр Фадеев хэлэһэн байна. Манай орон дотор ажал хадаа нэрэ турын хэрэг, алдар солын хэрэг, шэн габьяагай ба баатаршалгын хэрэг мүн. Манайда хүн бүхэн өөрынгөө бүхы хүсэ шадал ба өрөмые коммунизмын илалтын хэрэгтэ үгэнэ. Эгэл энэ хадаа уранзохеолшодой творческо ажал-ябуулгада шухала барагдашагүй баялиг гэшэ! Хэдэн миллион советскэ хүнүүд туйлаһан илалтэнууд тухайгаа, өөһэдынгөө шэнэ шэнэ уялгануудтухай Эхэ орондоо ба агуулехэ Сталинда үдэрһөө үдэртэ рапорт өгьгээжэ байна. Советскэ хүнүүдэй творческо ухаан бодолынь өсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Бүхы түрүү юумэнэй түлөө, бүхы шэнэ юумэнэй түлөө тэмсэл замхарнагүй. Социалистическэ ажаһуйлэдбэриин ба хүдөө ажахын стахановенууд хуушан нормануудые эбдэжэ, үйлэдбэри дээрэ улам бүри үндэр амжалтануудые туйлана. Улам улам бүри өөдөө ургажа, бидэнэр коммунизм тээшэ зоримгойгоор дабшажа ябанабди. Зүгөөр энэ орьелон байгаа ажабайдал соо урган гараһан геройнуудые харуулһан уранһайханай үргэн ехэ зохеолнууд үшөө бии болоогүй. Республикын уранзохеолшодой зорилгонь юуб гэбэл, энэ шэнэ юумые, манай геройнуудай үрэжэл ехэтэ ажалые, тэдэнэрэй хүдэлмэрилин дүй дүршэлые харуулха ябадал мүн.

Өөрынгөө зохеолнууд дотор советскэ бодото байдалые зүбөөр харуулхын тулада уранзохеолшо хараа арадтаяа нигта холбоотой байхань шухала.

Уранзохеолшо өөрынгөө творческо хүдэлмэридэ олонитэ зоной эрилтэнүүдые хараадаа абаха үялгатай. Олонитэ зоние ударидажа ябаха, советскэ патриотизмын, коммунизмын үзэл сурталаар тэдээниие хүмүүжүүлхэ шухала.

Үгынгөө эсэстэ нүхэр Цыремпилон болбол газетэгүүдтэ уранзохеолшодой эдэбхитэйгээр хабаадалсаха шухала тухайнь, тэрэшэлэн бурят-монгол арадайнгаа хэлэ бэшэгэй культурые хүгжөөхэдэ хабаадалсаха шухала тухайнь хэлэбэ.

Тэрэшэлэн нүхэд Толстихин, Румянцев, Черников, Дондуков ба Мужанов гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Түгэсхэлдэ ВКП(б)-гэй Обкомой секретарь нүхэр Казаков хэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

— СССР-эй советскэ уранзохеолшодой Союзай правлениин XII пленумэй худэлмэриин дүнгүүдтэ эшэлэн тодорхойлогдоһон зорилгонуудые, мүн манай Бурят-Монголой бодото условинуудта тэдээниие бэелүүлхэ замуудые хараалха шухала,—гэжэ нүхэр Казаков тэмдэглэбэ.

Тиихэ зуураа идеологическа хүдэлмэриин асуудалнууд тушаа гаргаһан мэдээжэ тогтоолнууд соогоо идеологическа фронтын ажалябуулагшадта манай партийн Центральна Комитедэй эрилтэнүүд тухай һанаха топ шухала.

Эдэ түүхэтэ тогтоолнуудые гаргахадаа, ВКП(б)-гэй ЦК хадаа ангигүй социалистическэ обществын байгуулалтые дүүргэхэ ба социализмһаа коммунизмда шата дамжажа шэлжэн оролгын үедэ манай советскэ обществын оройон баримтаһаа эшэ абаһан байха юм.

1917 оной октябрь һарада илаһанай һүүлээр советскэ арад Эхэ оронойнгоо зол жаргалай, эрхэ сүлөөгэй ба бэзэ даанхай байдалай түлөө, бүхы хүн туралтэнэй ерэдүйн эрхим һайн байдалай түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэл ябуулһан ба ябуулжа байһыень ВКП(б)-гэй ЦК хараадаа абаһан байна. Большевистскэ партиар ба нүхэр Сталинаар хүтэлбэрилгдэгшэ, ленинскэ һургаалаар зэбсэгжэһэн манай советскэ арад хадаа капитализмда эсэргүү арадуудай энхэ амгалан ба аюулгүй байдалай тулгуурин болоһон өөрынгөө пэрэнние, хүтэлмаришэд ба таосашадай гүрэнние түүхэдэ турүушынхээ байгуулһан байна.

Тус тэмсэл дотор, гражданска дайнай олон тоото фронтнууд дээрэ, мүн амгалан тайбанай байгуулалтын жэлнүүдтэ, тэрэшэлэн Эсэтэ ороноо хамгаалгын агуулехэ дайнай үедэ, мүн дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ, советскэ үеын хүнэй — агэл ехэ бэрхэ шалгалтые дабан гараха шадабаритай, зүрхөөр зоримгой ба сэдьхэлээр дорюун, эрхим һайн, үнэн сэхэ хүнэй, Ленин ба Сталинаар хүмүүжүүлэгдэһэн, коммунизмын хэрэгэй түлөө өөрынгөө бүхы ами наһые хайралангүй үгэхөөр бэлэн хүнэй шэнжэ шанар хүмүүжэһэн ба болбосорһон байна.

Тиимэ болохоороо, манайда, манай бодото үедэ моральна шэнэ шэнжэ шанартай, агэл турүү культурые дэлгэрүүлэгшэ, коммунистическэ обществые байгуулагша хүн хадаа Эхэ оронойнгоо энхэ амгалан байхын тулада ажаһууна ба хүдэлмэрилнэ.

Саашадаа, манай орон дотор коммунизмые байгуулалтын зорилго хадаа ажалшадые коммунистическэр хүмүүжүүлгын зорилготой таһалдашагүй холбоотой байнаьнь ВКП(б)-гэй Центральна Комитет хараадаа абаһан байна.

Тиимэ болохоороо, социализмһаа коммунизмда шата дамжажа шэлжэн оролгын условинуудта ажалшадые коммунистическэр хүмүүжүүлгын асуудалнууд, хүнүүдэй ухаан бодолдохи капитализмын үлэгдэлнүүдтэ усадхалгын асуудалнууд шинжэхэы удхашанартай болоно.

Эдэ үлэгдэлнүүд, үнэрһэн сагай өдэ һорьбо сараануудхадаа үмсын талые баримталһан һанал бодолнуудта, буржуазна ehо заншалнуудта, зарим хүнүүдэй зүгһөө баруун зүгэй буржуазна культурын урда һүгэдэхэ ябадалнуудта. Һүэгэлэгэнүүдтэ, націоналистическэ эрмэлзэлгэнүүдтэ харагдадаг байнаьнь таанар мэдэнэт.

Хүнүүдэй ухаан бодолдохи капитализмын үлэгдэлнүүдтэ өсэргүү гэмсэл хадаа советскэ арадые коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлгын тон шухала эрхэ нүхэсэл байһаниинь элитэ.

Үргэн олонитэ арад зоние дулэтэмэ советскэ патриотизмын ehоор хүмүүжүүлгэ тон шухала зорилгонуудай нэгэниинь гэшэ. Энэ болбол шовинизм гаргаха алибухы ябадалнуудта өсэргүү, буржуазна націонализмые алибүхы эрмэлзэлгэнүүдтэ өсэргүү, умхирэн унажа байгаа буржуазна культурын урда богоол ehоор һүгэдэхэ ябадалнуудта өсэргүү гэмсэлэй таһалдашагүй холбоотой.

Тиимэ болохоороо, ВКП(б)-гэй ЦК хадаа буржуазна идеологиин үлэгдэлнүүдые усадхалгада, идеологическа алибухы хазагайралганууда өсэргүүсэн большевистскэ өбсэршэгүй ябадалые шангадхалгада идеологическа хүдэлмэриие хурсаар зорюулна. Идеологиин формо болоһон манай литературын ябуулгые шангадхаха тушаа, литература болбол национальна олоянзынгаа удхаар өсэстэ хүрэтэр партийна байхыень ВКП(б)-гэй ЦК эрилтэ хэнэ. Тиихэ мүртөө ВКП(б)-гэй ЦК хадаа большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрынгөө шүүмжэлэлэй удхашанарые энсо шангаар тэмдэглэнэ. Советскэ литература болон искусство өнөөгүйгөөр саашадаа хүгжэжэ шадахагүй гээшэ.

Элидхэлнүүд ба хэлэһэн үгэнүүдһээ хаража үзэхэдэ, Бурят-Монголой уранзохеолшод энэн тушаа баһа бэшэ хүдэлмэри хэбэшье һаа, өөрынгөө зохеолнуудтахи ехэнүүд дутагдалнуудые усадхажа үшөө шадаагүй. Эдэ дутагдалнуудые хоер тобшолоороо согсолбол нимэ байна:

Нэгдэхээр, манай бурят-монголой уранзохеолшод хадаа манай үеын героёе — Эхэ оронойнгоо энхэ амгалан байдалай тулада шэн габьянуудые харуулдаг, патриотическа ажалдаа шэн габьянуудые туйладаг советскэ хүниие өрхимэр харуулжа үшөө шаданагүй.

Хоердохоор, манай литераторнуудхадаа партийн ударидахы ба эмхидхэшэ үүргые хүсэхээр, тоо һонороор харуулжа үшөө шаданагүй.

Манай литературын зохеолнуудтахи бүхы бусад анхүүнүүд ба дутуу дунда зүйлнүүд энэен дээрэһээ үндэһэлэн гарана.

Ажабайдалые муугаар мэдэхэ ябадал, дэлхэйн ба нинтын ажабайдалай хүгжэлтын хуули ehонууд тухай наукые — марксистско-ленинскэ теориие үсэд зоримгойгоор шудалха тушаа зарим нүхэдэй хусэдэггүй ябадал хадаа туй эндүүнүүд ба дутуу дунда зүйлнүүдэй гол шалтагаанинь болоно.

Тиихэтэй хамта уранзохеолшодой зорилгонуудынь үдэрһөө үдэртэ ургажа байна. Мүнөө үедэ Улан-Удэ городоор гү, али республикаар тэдэнэй зохеолнуудые хизаарлажа болохогүй. Бүхесоюзна арена дээрэ гараха саг ерээ. Энэ зорилгые бэелүүлжэ хүсэд болохо гээшэ.

Тиихын тулада идейно-политическэ хэмжэгээ дээшэлүүлхэ талаар, социалистическэ реализмын методые ба уранзохеол бэшэхэ мэргэжэлые шудалха талаар хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр, үсэд зоримгойгоор хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй. Зоримгой шанга большевистскэ шүүмжэлэлые дэлгэрүүлжэ, буржуазно-націоналистическэ, формалистическэ ба бусад хазагайруулганууде гаргаха гэһэн зааханшье һэдэлгэнүүдые хайра гамгүйгөөр элишэлэн сохижо, бэе бэедээ туһалалсаха хэрэгтэй. Манай литературада энэ мэтын хазагайруулганууд байжа болохо гээшэ. Мэдээжэ «гэсэриада» тушаа баримтануудэнэен гүхай гэршэлнэ. Арадай зохеол гээшэ гэжэ «Гэсэрые» харуулха гэһэн һэдэлгэнүүдые, тиин манай идеологическа хүдэлмэридэ туйлай ехэ хоро хүргэхэ гэһэн һэдэлгэнүүдые манай хүнүүд бултадаа буруушаагаа гэжэ бидэнэр мүнөөдэр хэлэжэ шадахагүй байнамнай халаглаааар. Жэшээнь, манай институтдахи литературын кафедра хадаа феодалхаашуулай эпосые хамгаалагшадта өсэргүү идейнэ гэмсэл тушаа юуншье хэлөөгүй байнаар зандаа. Эсэстээ кафедра өөрынгөө үгые хэлэхэ бэзэ гэжэ һанагдахаар байна. Хэлөхэ юумэн тэрээндэ бии гээшэ. Тус кафедра хадаа манай литературын хүгжэлтэдэ өөрынгөө зүгһөө оруулта хэлөгүй институдтахи өөрынгөө академическэ хүдэлмэрээр хизаарлашанхай гэжэ би сэхэ мэдүүлхэ ehотойб.

Идеологическа гэмсэл хадаа энэ фронтын алдэб олон участогуудтаа дээрэ өлдэб олон формонуудаараа дэлгэржэ байна. Нимэ үедэ хэншье һанаа амархан һуужа шадахагүй гээшэ.

Арад болбол уранһайханайнгаа талаар үндэр ба идейнэ талаарла гүнзэгы удхатай зохеолнуудые манай уранзохеолшодһоо эрижэ байна. Орон болбол коммунистическэ обществоо байгуулха хэрэгтэ ажалшадые ажал хүдэлмэриин шэнэ шэнэ габьянуудта зоригжуулһан зохеолнуудые эрижэ байна. Манай уранзохеолшод хадаа Ленин—Сталинай агуулехэ һургаалда тушэглэн, советскэ хүнэй, агуулехэ сталинска үеын хүнэй героическа ябуулганууда таарамаар зохеолнуудые бэшэжэ шадаха ба хүнэй ухаан бодолой инженернууд байһан пэрэ түрэдөө хүрэхэ бэзэ гэжэ би найданаб.

* * *

Нүхэд Галсанов ба Балдано тэгшэдэй түгэсхэлэй үгэнүүдэй һүүлээр суглаан болбол арадуудай вождь ба хани нүхэр, советскэ уранзохеолшодой сэсэмэргэн багша, агуулехэ Сталинда амаршалгые патриотическа туйлай ехэ дэбхэлтэтэйгээр баталжа абаһан байна.

Һүүлээрнь бурят-монголой литературын байдал тухай ба БМАССР-ей Советскэ уранзохеолшод болон драматургнуудай саашадахи зорилгонууд тухай тогтоол баталан абтаһан байна.

* * *

Тэрэшэлэн суглаан болбол эмхидхэлэй асуудалнуудые шиидхэһэн байна гэбэл: һургуулида ошоһон дээрэһээнь нүхэр Ж. Тумуновые БМАССР-эй ССП-гэй правлениин харюусалгата секретариин үлгаһаа сүлөөлөө. Республикаһаа гараха ошоһонтойнь дашарамдуулан П. Обуховые БМАССР-эй ССП-гэй правлениин кандидадуудай составһаа гаргаба. Правлениин секретарь ба гэшүүн болгогдон Ц. Ж. Дамдинжапов баталагдаба. Правлениин гэшүүнэй кандидадта нүхэр Б. Мужанов һунгагдаба.

1949 оной январиин 13-эй үдэшэ республиканска лекториин байшан дотор искусствын ба наукын хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар уранзохеолшод, драматургнууд ба критигүүдэй үргэн суглаан болобо. Эндэ нүхэр Ц. Галсанов «СССР-эй ССП-гэй Правлениин XII пленумэй дүнгүүд ба бурят-монголой уранзохеолшодой зорилгонууд тухай», Н. Балдано «республика дотор драматургиин байдал тухай» элидхэлнүүдые хэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БМАССР-эй ССП-гэй Правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Ц. Галсанов, (баруун гараһаа) зал дотор.

М. Минеевэй фото.

Хабарай тарилгада бэлэдхэл

Үндэр ургасын түлөө

Манай МТС-эй коллектив 1949 оной хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэжэ, тэрэниие богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй юм. Тиин, трактор ба хүдөө ажахын прицепной машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые болзорһоо урид, һайн шанартайгаар дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, республикын МТС-үүдтэ хандаһан байгаа. Мүнөө МТС-эй коллектив абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэнхэй.

1948 оной декабриин 20-до трактор заһабарилха түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Мүн хоер плуг ба хоер культиватор түсэбһөө гадуур заһабарилаабди. Һаяар комбайнуудаа бэлэн болгохомнай.

«Красная Заря» ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай полинууд дээгүүр хүдэлмэрилдэг нүхэд Тимофеев, Павлов гэгшэдэй бригаданууд трактор машинануудые заһабарилха жэлэйнгээ түсэбүүдые бултанһаа урид, эрхим шанартайгаар дүүргэһэн байха юм. Тиин, эдэ бригаданууд ондоо бригадануудта туһаламжа болгон, хэдэ-хэдэн трактор ба хүдөө ажахын прицепной машина зэмсэгүүдые заһабарилаа. Тэрэшэлэн МТС-эй хэдэн олон түрүү бригаданууд зарим бригадануудта туһалһан байха юм.

Мүнөө үедэ тракторна бүхы бригадануудай гэшүүд харьяата колхозуудайнгаа полинууд дээгүүр агротехническэ хэмжээ-ябуулганууде бэелүүлжэ байнхай.

Трактор машинануудай заһабарилгые түргэнөөр ба эрхим шанартайгаар үнгэргэхын тулада МТС-эй партийна организаци политическэ ниитын хүдэлмэринүүдые үндэр дээдэ хэмжээндэ үргэһэн байха юм. МТС-эй заһабарилагшадай дунда политическэ темэнүүд дээрэ элидхэл ба лекциинүүд түсэбэй еһоор үнгэргэгдэнэ. Тэрэшэлэн 7 хоног бүри нэгэ удаа трактористнуудай техническэ һуралсал үнгэргэгдэдэг байха юм.

Дирекци ба партийна организаци социалистическэ мүрысөөе бодото хүтэлбэреэр хангадаг ба тэрэнэй дүнгүүдтэй бүхы заһабарилагшадые танилсуулдаг байна. Мүн түрүү заһабарилагшадта шан үгтэдэг ба баясхалан хүргэгдэдэг байха юм.

Хабарай тарилгада бэлэн болоод байһан манай МТС-эй бүхы тракторна бригаданууд энэ жэлдэ газараа улам һайнаар элдүүрилжэ, харьяата колхозуудтаа заатагүй үндэр баян ургаса туйлаха байна.

Г. Непомнящих,
Тарбагатайн МТС-эй директорые политическэ талаар орлогшо.

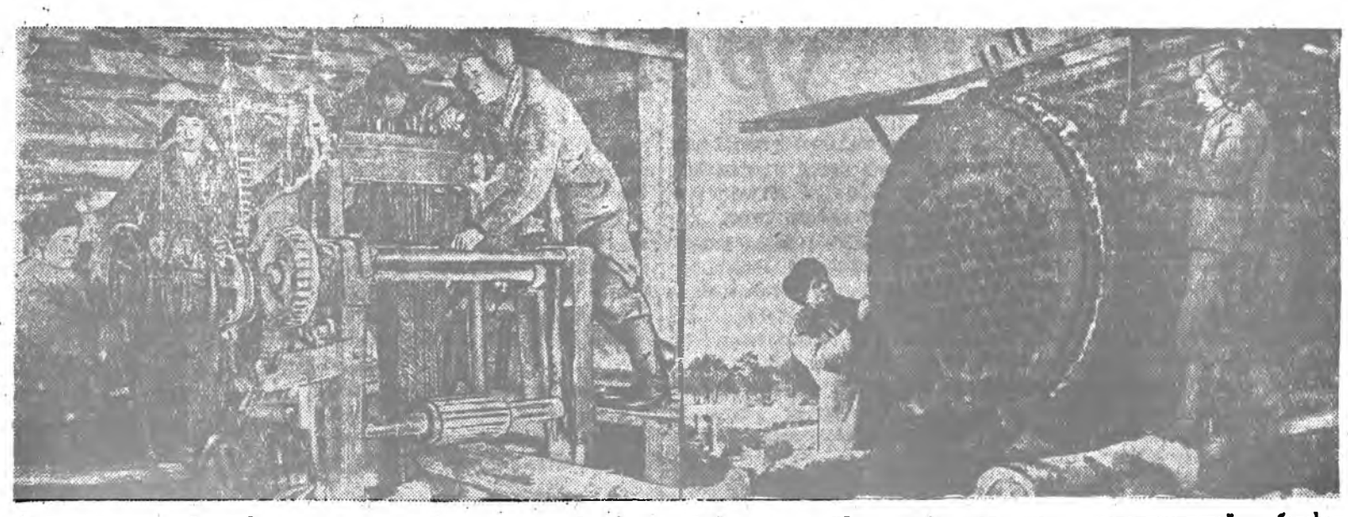

Усть Баргажанай загаһа-консервын завод сталинска табанжэлнүүдэй үедэ нилээдгүй үргэдэжэ, шэнэ шэнэ механизмуудтай болоһон байгаа. Тус завод электричествотэй болоо. Консервэ хэхэ амһартануудые үйлэдбэрилдэг цех ашаглалгада оруулагдаа.

Мүнөө жэлдэ тус завод электростанциингаа хүсые улам үргэдхэхэ байна. Энэ оной апрель һарада 120 мориной хүсэтэй шэнэ локомобиль табигдаха юм. Усть-Баргажанай поселок бүхыдөө електрын гэрэлтэй болохо байна. Мүн тэрэшэлэн Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй гэр байранууда електрическэ лампочканууд яларуулагдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн тээһээ) 1. Шэнэ пилорама. 2 Слесарьнуудай бригада локомобильда капитальна заһабари хэжэ байна.

М. Минеевэй фото.

Чан Кай-шин Фыны горад ошоһон туха мэдээсэгдэбэ

НАНКИН. (ТАСС). Январиин да өдөһөө хойно тусхайлан гар даһан «Цзяньхуаваньбао» газ нигэже хэлэгдэнэ: Чан Кай-ши нөөдэр 4 час 15 минутада Нанһаа Фыньхуа тээшэ ошобо. зидештын уялганууде Ли Ц Жень гүйсэдхиэ юм ха. Чан шие аэродром дээрэ Ли Цзун-ж Ю Ю-Жень, Чжан Чжи-чжун бусад үдэшөө.

Энэ үдэр үдын хойто тэ Кай-ши Фыньхуа ошохоор морд жэ информацийн правительств бюро хуулита еһоор баталба.

Информацийн бюрогой мэд соо хэлэгдэнэй еһоор, Чан ши-шин үгы байхада конституцин дэһөөр, Хитадай президентын ганудые Ли Цзун-Жень гүй хэхэ байна.

Чехословакиин бюджедые зүбшэ хэлсэлгэ

ПРАГА. (ТАСС). Чехо вакиин Национальна Суглаа Комитедүүд гүрэнэй 1949 бюджет тухай хуулиин проек зүбшөн хэлсэжэ эхилээ. Бюдж зүбшөн хэлсэлгэдэ хабаадаһан митедүүдэй элидхэлшөд, Национ на Суглаанай депутадууд ба нистрнүүд нэгөн һаналаар ин тэмдэглэнэ: 1949 оной —таб лэй түрүүшын жэлэй б жедэй проект хадаа Чехослова арадай ажахын шэнэ дэбжэ эли тодо гаршэ мүн. 1949 бюджет хадаа дайнай һүр дефицитнуй түрүүшын бюджет б но. Энэнэй орошын хубинь га шынхиһаа 42.631 мянган кро үлүү байна.

1949 оной бюджедээр гэгээра культурын, наукын ба искусст хүгжэлтэдэ, социальна страхов ба ажалтнай элүүрые хамгаа ябадал һайжаруулгада һүрэг мүчтэн табигдахаар хараалагда

1949 он дотор гэгээрэлэй, к кын ба искусствонуудай Минис стводо 8.600 миллион крон х логдоно, энэнь гүрэнэй бюджет харалагдаһан бүхы гаргашануу 10 процент болохо юм. Гэгээра Министерстводэ нелонгоной 1500 миллион крон еэ мүнгэн нөөө табигдаха байна. Арадай дунда һургуулинуудта зорюулан миллиард шахуу крон гэхэ гү, 48 оной хиһоо 473 миллион кро еэ мүнгэн табигдахань. Дээдэ гуулинуудта 747 миллион к театрын гаргашада — 42 милл крон, бэе махабадые һайжару гада—214 миллион крон гэхэ м номолгоохоор хараалагдана. бүхы гаргашанууд нелоодо жа хие нилээд еэхэр өлүүлхэ байн

Греческэ королевскэ армийн задагайралга

ПРАГА. (ТАСС). Телепресс аге ствын дамжуулһанай еһоор, Гр ийн королевскэ арми задагайр үргэлжэлһөөр «Дайталхы зо гоор дутамаг байһанай» т королевскэ армийн 7 генера майорнууд, 24 бригадна генер нууд, 15 полковниууд ба б дээдэ зэргын офицернүүд бод албачһаа гаргадаа гэжэ эфин хэблэл мэдээсэнэ.

Чехословакида сүүдэй хэрэгые демократическа болгожо байна

ПРАГА. (ТАСС). Арадай сезательнуудые бии болг сүүдүүдые демократизацилха т хай хуули, тэрэшэлэн Чехосло киин областной центрнүүдтэ обла ной сүүдүүдые тогтоохо тухай х ли февралиин 1-дэ хүсэндөө ору лагдахаяа байна. Энэнэй дам рамдуулан, үсэгдэр Прагада ю цийн хүдэлмэрилэгшэдэй ехэ з лөөн арадай заседательнуудай х баалдалгатайгаар хагдэ. Сүүдүүд демократическа болгохо зорилгон тухайда Юстицийн министр Чеш элидхэл хөбэ.

Индонезидэ голландска сэрэгүүдэй хэжэ байгаа зэрлиг аашануу

ГААГА. (ТАСС). «Де Ваархейд» газетэ болбол Индонезидэхи бай даалгуудта хабаадаһан голландск солдадуудай бэшэгүүдые тушхаг жа үргэлжэлһөөр. Нэгэ солдат бэшэг соо ингажэ хэлэгдэнэ: Ор рокартын райондо голландска о рэлгүүд айхабтар муухай гэмгэ ябу далнуудые хэнэ. Тус райондо ажа һуурһан 500 хүнние голландынх буулгажа алаад, тэдэнэй тос нииень галдаа.

Харюусалгата редактор
Д. Д. ЛУБСАНОВ.

МАЛШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

117 толгой шэнэ түл абаба

Нүхэр Трифонов хонин ажал дээрэ 4 жэл тухай хүдэлмэрилнэ. Энэ уе соо социалистическэ мал ажалые улам саашадань хүгжүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ, горьтойхон амжалтануудые туйлаһан ба туйлажашье байна. Энээнэй ашаар, Иволгын аймагай 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонин һүрэг жэлһээ жэлдэ олошоржо, хони ямаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэдэг байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Трифонов 203 хурьга абажа, нэгэшье толгойн хоролтогүйгөөр түлжүүлһэн байгаа.

1949 ондо урда жэлэйхидэ орходоо үлүү ехэ амжалта туйлахаб гэһэн шэнэ уялга абанхай. Энэ уялгаяа нэрэтэй турэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө үбэлэй үедэ хонидоо улам һайнаар харууһалжа байна.

Мүнөө нүхэр Трифонов 117 толгой хони түрүүлээд, хурьгадыень бүрин бүтэнөөр тэнжэжэ байха юм.

Л. Бондаренко.

Муугаар харууһалһанай гэлээр...

Һүүлэй үедэ Прибайкальска аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозойхид адуу моридоо муугаар харууһалдаг болоһон байха юм. Эндэхи КТФ-гэй хүдэлмэрилэгшэд зоотехническэ шухала заабринуулые бүдүүлигөөр хазагайруулдаг байна. Түрэхэ гүүдые хүндэ хүдэлмэриһөө саг соонь сулөөлдэгүй, тэдэниие һайн тэжээл болон байра байдалаар хангадагүй байха юм.

Тэрэнэй өсөстэ энэ колхозой гүүд унага хаядаг байна. Үбэлжэлгын эхилхэһөө хойшо эндэ аяар 5 гүүн унага хаяба. Тарган ажалай бригадын бригадир Хмелов гүүдые һайнаар харууһалха тушаа һаналаа огто табигаггүй байха юм. Мүн колхозой хүтэлбэрилэгшэд, КТФ-е даагша болбол гүүдэй унага хаяха ябадалтай бодото тэмсал хэнэгүй.

Г. Раднаев.

Унагадые олоор абахын түлөө

«Улаан Бургалтай» колхозой мориной-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд 1948 ондо адуу моридой тоо толгойе нилээдгүй олошоруулжа. Торгин аймаг соо түрүү һуури эзэлһэн байна. Тэдэнэр бүхы хүдэлмэришэ моридоо тобир тарганаар ондо оруулһан, 70 гүүнһээ 67 унага абаһан байха юм. Унагадынь бултаяа өлүүр ба тобир тарган хүлэгүүд болжо байна.

Фермые даагша Ж. Дашиев адуу моридые олошоруулха хэрэгтэ онсо анхаралаа табидаг, адуушадай ажалые зүбөөр эмхидхэдэг юм. Гиимэһөө адуушан бүхэн хүдэлмэридее эзэн еһоор хандадаг, даалгабарлаа амжалтатайгаар дүүргэдэг байна. Гүүдые ороондо саг соонь оруулха, тэдэнние зоотехническэ заабринин еһоор харууһалха хэрэгтэ фермынхид шухала анхаралаа табигаг юм.

Эдэнэр 1949 ондо колхозлоо бии байгаа бүхы гүүдые түрүүлжэ унагадаа баранниень түлжүүлхэ гэ эн уялга абанхай. Энэ уялгаяа дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Түрүүшүүлтэй зэргэшэхэ

Социалистическэ мал ажалые улам саашадань хүгжүүлэн, тэрэнэй ашат шэмые үнэлүүлхэ талаар Закаменай түрүү колхозууд 1948 ондо горьтойхон амжалтануудые туйлаһан байна. Тэдэнэй тоодо «Майн 1» колхоз (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Л. Г. Гончиков) түбхын түрүүндэ оролсоно. Энэ колхоз 1948 ондо мал ажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб адуу мэрсөөр —100,1 процент, абэртэ бодо малаар—101,7 процент, хони, ямаагаар—102,0 процент, гахайгаар — 108,3 процент, шубуугаар—100,0 процент дүүргээ. Гадна, түл абалые ба һөө һаалтые урда жэлэйхидэ орходоо нилээд дээшэлүүлһэн байна.

Эдэ амжалтанууд имагтыг тус колхозой гэшүүн бүхэнэй халуун оролдолгын ашаар туйлагдаба. 1948 он соо хүдөө ажахын түрүүшүүлстахановецуудай тоо нилээдгүй олошоро. Һүнэй-тоолонна Фермын эрхим һаалишан, БМАССР-ей Верховно Советэй депутат Цыбенова 40 үнээнһээ 40 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр тэнжэжэһэн байна. Мүнөө нүхэр Цыбенова 1949 ондо урда жэлэйхидэ орходоо бүри ехэ амжалта туйлахын түлөө үбэлжэлтые жэшэлэ һайнаар үнгэргэжэ байха юм. Колхозой эрхим адуушан М. Дамбаев үнгэрэгшэ жэлдэ 24 гүүн түрүүлжэ, ушагадыень хоролтогүйгөөр түлжүүлэ.

Адуу мал үсхэбэрилэн олошоруулха талаар энэ мэтэ амжалтануудые туйлаһан түрүү хүнүүд энэ колхозодо олон.

Тэрэшэлэн Сталинай, Молотовой нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Тиихэдэ Бүр-Цакирай сомоной «Улаан Октябрь» (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Цыбиков), Цакирай сомоной «Улаан баатар» (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Дашиев) колхозууд 1948 ондо мал ажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтые тиһалдуулба. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, дурсагдагша колхозууд имагтал малай харууһалгые, илангала үбэлжэлгые муугаар эмхидхэһэн дээрэһээ хэдэн толгой малаа үхүүлһэн ба түл түсөөнөөр абаһан байха юм. Жэшээлхэнэ «Улаан баатар» колхоз 100 ехэ мал бүриһөө миил 31 унага, 63 тугал, 75 хурьга, эшэгэ абаһан байна.

Гадна, дурсагдагша колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хэдэн толгой малаа ондоо тээшэнь хулаллаһан ба дотогой хэрэгсэлдэ гэд лэ гаргашалһан байна. 1948 он соо «Улаан Октябрь» колхоз 9 толгой адуу мори, 11 толгой эбэртэ бодо мал, 10 толгой хони, ямаа гаргашалһан байха юм. Артелиин Уставые хуули бусаар хазагайруулха ябадалай түрэлжэлһөөр байһанай эсэстэ мянай аймаг 1948 ондо адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэжэ шадаагүй.

Энэ хадаа 1948 ондо манай аймагай зарим колхознигуудай ба хүнөө ажахын мэргэжалтэдэй хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһые гаршална гэшэ. Тиимэһээ энээнһээ һүргааж абажа, 1949 ондо гүрэнэй түсэбые заатагүй дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангахын тулада бүхы хабана өлсүүлжэ байнабди.

Н. Очиров,
Закаменай аймагай хүлөө ажахын таһагай главна зоотехник.

Үдэнгын малшад үгэдөө хүрэбэ

— Үхэр малайнгаа тоо толгойе улам олошоруулхын түлөө үбэлжэлгые эмхитэйгээр Үнгэргэхэбди, —гэжэ мэдүүлһэн «Улаан-Үгэнгэ» колхозой малшад халаһан үгэдөө хүрэжэ байна. Эдэнэр малай бүхы байра байдалай заһабарилгые саг соонь дүүргэжэ дулаалһан, доторхиень сэбэрлэһэн байгаа.

Нүхэр Цыденовагай хүтэлбэрилдэг гүүртынхид малшадай дунда эрхимлэжэ ябанад. Энэ гүүртэ хамта 257 толгой үхэр мал бии юм. Тус гүүртынхид малай харууһалгые ба үбэлэй балшээрие зоотехническэ заабринин еһоор эмхидхэһэн дээрэһээ бүхы һүргүүдэ нэгэшье тэлгойн гарзагүйгөөр ба тобир тарганаар онцо оруулжа байна. Малай байранууд доторхи хохир дэбисхэрьень ходо һэлгэдэг юм.

Тэрэшэлэн Б. Найтановай ба Ринчиновэй даажа байһан гүүртэнүүд үбэлжэлгые мүн лэ һайнаар үнгэргэжэ байнхай.

Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо өөһэдынгөө үгэдэ хүрэжэ байһан Үдэнгын малшад Сэлэнгын аймаг соо дэлгэрһөн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

В. Бадашкеев.

ҺҮРГҮҮЛИИН АЖАБАЙДАЛДА

Һүргүүлинуудта шухала хэрэгсэлнүүд

Бурят һүргүүлинуудта ород хэлэ заахада хэрэглэгдэхэ методическа туһаламжануудай сборнигые Бурмонгиз һаяхан хэблэн гаргаа. «Ород хэлэнэй юумэнэй нэрын родые бурят һүргүүлида үзэлгэ тухай», мүн «Бурят эхин һүргүүлида классһаа гадуур уншалгые эмхидхэлгэ ба ударидалга» гэжэ БМАССР-эй габьята багша Т. Д. Бахановай статьянууд тус сборник соо хэблэгдэнхэй.

Эдэ статьянууд хадаа манай һүргүүлинуудта тон шухала гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Бурят-монгол эхин һүргүүлинуудай бэлэдхэлэй классуудта ород хэлэ заахаа учебнигууд огто үгы байна. Ушар иимэһээ, «Бурят эхин һүргүүлиин бэлэдхэлэй классуудта ород хэлэнэй хөөрэлдэлгын урогуудые ябуулха тухай» Е. А. Олзоевой статья мүн ехэ һонирхолтой байна. Гадна, бурят-монгол эхин һүргүүлида заагдаха бүхы предмедүүдэй программа хэблэгдэн гаргагдаба.

Ц. Цыдыпов.

Кустовой методическа зүблөөнүүд

Бичурын аймагай багшанар өөһэдынгөө кустовой методическа зүблөөнүүдтэ һарадаа нэгэ удаа сугларжа байдаг юм.

Бичурын дунда һүргүүлиин багша А. А. Дьяконов, Бага-Куналэйн дунда һүргүүлиин багша И. Г. Попов, Окино-Ключевскойн долоон жэлэй һүргүүлиин багша Тимофеев ба бусад кустовой методическа зүблөөнүүд дээрэ тон һонирхолтой элидхэлнүүдые хэлэдэг.

Мүн дүршэлөөр баян зарим багшанарай үнгэргэһэн жэшээтэ һайн урогуудые сугларһан багшанар һонирхон шагнадаг, зүбшөдэг байна. Аймаг дотор кустовой методическа зүблөөнүүдтэ багшанарай сугларха пунктнууд толилогдонхой. Бичурын, Петропавловскын, Новостретинскэ кустовой зүблөөнүүд эрхим һайнаар хүдэлмэрилдэг. Тус пунктнуудта зүблөөнүүд һайнаар ба үндэр идейнэ хэмжээндэ үнгэргэдэнэ.

Новостретинскын эхин һүргүүлиин багшанар нүхэд Багрова, Захарова, Бурлкова гэгшэд методическа талаар онсо һонирхолтой элидхэлнүүдые бэшэжэ, аймагай гэгээрэлэй таһагай дөргэдэхи педагогическа кабинедтэ өльгөөгөө. Аймагай педкабинет тэдэ элидхэлнүүдые олон болгожо, һүргүүлинуудта тарааһан байха юм.

Һаяхан үнгэргэдэһэн кустовой зүблөөнүүд дээрэ «Мичуринска наукын хүтэжэн мандалга» гэһэн лекци уншагдаба. Январь һарын һүүлээр бүхы пунктнуудта методическа зүблөөнүүдые үнгэргэхын түлөө аймагай гэгээрэлэй таһагай болон педкабинедэй хүдэлмэрилэгшэд бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые ябуулжа байна.

Р. Степанов.

Пелинститудай заоччигууд

Хамтадаа 246 багшанар зачетно сессиндэ суглэрһан байна. Тадэнэй дунда холоһоо ерэһэн багшанар олон. Жэшээлхэдэ Иван Степанович Гурьянов, математикын багша И. П. Герасимчук гэгшэд холын Баунтын аймагһаа самоледоор ерээ.

Педагогическа ба багшанарай институдуудай зачетно сессиндэ гансахан Бурят-Монголой һүргүүлинуудай багшанар сугларaа бэшэ, харин Иркутска ба Читын областынуудһаа ерэ. Иркутска областиин Нукутска аймагай Алтариин һүргүүлиин багша Осип Баторович Шонкоев тус сессиндэ ерэхгэй.

Биологиин багша нүхэр Т. Б. Иегулова биологическа факультет дүүргэхэ болоо. Тэрэ хадаа таһалдахи курсада һуража байна. Нүхэр Чегулова өөрынгөө теоретическэ һуралсалые педагогическа ажалябуулгын дуй дүршэлөөр баяжуулна. Лекциинүүдэй забһарта нүхэр Чегулова онцо һүргүүлиин багшанартай хөөрөлдэжэ, тэдэнэй дүршэлые дамжуулан абана. Мүн Москвагай № 110 һүргүүлиин хүдэлмэритэй танилсаһан тухайдаа нүхэр Иегулова хөөрэнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын лайнда хабаадалсаһан хүнүүд заочнигуудай дунда олон. Тэдэнэр Фронтһоо бусажа ерэһээр һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ өхилээ. Тэдэнэй дунда Улан-Удын Железнодорожно районой №22 дунда һүргүүлиин директор нүхэр Н. Б. Иринчеев, Сутайн һүргүүлиин математик Д. Д. Дабаев, Прибайкальска аймагай Комы совхозной һүргүүлиин багша Я. А. Тоглоев ба бусад бии.

Шалгалтын комиссийн шиидхэбэринь соносхогдобо. Дунда һүргүүлиин багшын нөөсөөгө олоһон заочнигууд Полина Васильевна Готлиб, Мария Ильинична Уланова гэгшэд айхабтар ехэ баяртай. Педагогическа институдые тэдэнэрэй амжалтатайгаар дүүргэһэнь тэмдэглэн, комиссийн гэшүүд халуунаар амаршаба.

Һонирхолтой, харюусалгатай ба хүндэтэй хүдэлмэри залуу багшанарые угтажа байна.

И. Тугутов.

Тракторнуудная тарилгада бэлэн

Манай бригада Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг юм. Тиин, бригадымнай бүхы гэшүүд тракторaар элдүүрилһэн газар дээрэһээ энэ жэлдэ заатагүй үндэр ургаса хуряаха гэжэ шиидээд, тарилгада бэлэдхэлые эршэмтэйгээр ябуулжа байна.

Бидэнэр заһабарилгые саг соонь эхилжэ, тэрэниие графигай еһоор ябуулһанай ашаар, байгша оной январиин 15-да бүхы тракторнуудаа бэлэн болгообди. Мүн хүдөө ажахын прицепной машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые хэзээгүй дүүргэхэмнай.

Бригадын гэшүүд үндэр ургаса хуряахын түлөө бултадаа нэгэн һаналтайгаар тэмсэнэ. Тэдэнэр заһабарилгые дүүргэһээрээ һанаагаа амаржангүй, харин тарилгада бэлэдхэлэй бусад хүдэлмэринүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахые хүсэнэ.

Б. Чимитов,
Суулгын МТС-эй тракторна бригадын бригадир.

Үрһэ хаалга хангалтагүй

Иволгын аймагта оройдоо гурбан колхоз үрһэ хаяха түсэбее дүүргээ. Тэрэ тоодо «Авангард», XVII партсъездын, Буденныи нэрэмжэтэ колхозууд ороолсоно. Тиихэдэ аймагай аяар 20 колхоз мүнөө хүрэтэр үрһэнэй фонд байгуулаагүй байха юм. Маяковскийн, Сталинай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд үрһэ хаалые илангаяа муугаар ябуулжа колхозуудта үрһэ хааха түсэбэй дүүргэлтэ миил 15—39 процент болоһохой. Тиихэдэ аймагай томохон артельнуудэй нэгэн болохо «Улаан Ороного» колхоз тарилгада хэрэглэгдэхэ үрһэнэйнгее миил гурбанай нэгэ хубиие хааһан байха юм.

Эндэхи колхозуудта үбһэ өөрлэлгэ хэлэшгүй муугаар ябуулагдана. Энээнэй эсэстэ аймагай колхозуудта хаагдаһан тарьяанайнь оройдоо 40 процент сэбэрлэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, «III пятилетка» колхоз үрһэнэй фондо 720 центнер тарьа хааһан азд, тэрэнээ мүнөө болотор сэбэрлээгүй байнаар.

—Үрһөөе хаяа сэбэрлэхэбтэ, — гэжэ тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Юргинһээ асуухада:

—Тарьа сэбэрлэхэ машинагүйбди,—гэжэ убайгүйгөөр харюусаба.

Гадна, эндэхи зарим колхозууд хааһан үрһэнэйнгее хойноһоо нарин нигта харууһалга эмхидхээгүй байна. Тиимэһээ үрһэнэй тарьаан гутажа ба үрилгэдэ орожо байһан баримтанууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Улаан Ороного» колхозо) — 110 центнер, Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозодо — 73 центнер үрһэнэй тарьаан гутаһан байба.

Тээд, үрһэ хаалые шангадхаха тушаа аймагай хүтэлбэрилэгшэд шанга хэмжээ абангүй, харин «саг эртэ» гэжэ шалтаад һуужа байнаг юм.

А. Нагаслаев.

Эдир ангуушад шоно алаба

ХЭЖЭНГЭ. Чесапын долоон жэлэй һургуулиин 6-дахи классай һурэгша Цыдып Норбоев үбэлэйнгее амаралтын үедэ шонодо хабхаян табиһаан байгаа.

Пэгэтэ үглөөгүүр, табиһаан хабхаапаа эрьежэ, 9 наһатай Дондог дүүтэйгээ ойдо ошобо ха. Тиихэдэнь туйлай ехэ эмэ шоно Үрөөһэн хойто хүлөө хабхаанда хабшуулаад, мултархын һаделгэтэй шудее ирэгагнуулан һаделгэтэй шудее ирэгагнуулан түмэр гэнжээе хазажа, хэрхирэн байба. Тиихэдэнь Цыдып хубүүн һүхеерее тархиниень үнсэгдэн алаха юм байна гэд даб гэхэжэнь, тэрэ шоно урдаһаань хэрхирэн һүреед сохиуулбагүй. Норбоев тэрэ дорео гүйжэ ошоод, хоер метр шахуу утатай һаднаг таһа сабшажа асараад, шоныи нюргаруу буулгажархихадань тэрэнь бүри галууран урдаһаань һүрэн гэхэдэнь һүбэлгэн һүрагша шоныи орой руу шиидамаар сохижо алаба.

Эдир ангуушад нимэ олзотойгоор гэртээ бусабад.

А. Аюржанаев.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23, АТС— 1-80, зам. редактора—3-23, ответ. секретаря 3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства—4-52, культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов —4-52(2 зв.), объявлений — 2-64 (2 зв.), Для междугородних переговоров — 16.

Н—02196. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000